

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická Fakulta
Katedra Politologie a Evropských Študií

Matúš Vicen

Politická Blízkosť alebo Ekonomické Výhody:
QCA Analýza Čínskej Economickej Prítomnosti v
Strednej a Východnej Európe

Bakalárska práca

Vedúci práce: Mgr. et Mgr. Jakub Lysek, Ph.D.

Olomouc 2024

Čestné prehlásenie

Čestne prehlasujem, že som svoju bakalársku prácu vypracoval samostatne a citoval som všetku použitú literatúru.

V Olomouci dňa 21.4.2024

.....
Matúš Vicen

Pod'akovanie

Rád by som sa poďakoval môjmu školiteľovi Mgr. et Mgr. Jakubovi Lyskovi, Ph.D. za veľmi ochotný a profesionálny prístup spolu s dôverou, ktorú mi poskytoval počas celého procesu písania tejto práce. Rovnako by som chcel poďakovať svojej rodine za neustálu podporu počas celého štúdia.

Obsah

ÚVOD.....	5
1. Teoretická časť.....	9
1.1. Zahraničná politika ČĽR a jej historický vývoj od 1949.....	9
1.2. Ekonomická diplomacia Číny a BRI.....	12
2. Metodológia výskumu, výskumný design a operacionalizácia premenných.....	18
2.1. Dáta a premenné.....	18
2.1.1. Politické determinanty.....	20
2.1.2. Ekonomické determinanty.....	22
2.2. Kalibrácia merania.....	23
3. Analytická časť.....	27
3.1. Politické sympatie nad ekonomickými záujmami.....	31
3.1.1. Nezadlžené podplácanie.....	33
3.1.2. Slabá demokracia so silným putom.....	36
3.1.3. Bez dlhu a štátnych inštitúcií.....	38
3.2. Investície do veľkých ekonomík Strednej Európy a Albánsko.....	40
ZÁVER.....	43
ZDROJE.....	47

ÚVOD

“...väčšina mužov a žien vyrastú milujúc svoje poddanstvo a nikdy nebudú snívať o revolícii.”

Týmto citátom z distopickej knihy *Prekrásny nový svet* od Aldousa Huxleyho (1932), by sme vedeli v jednoduchosti vysvetliť spoločenskú zmluvu medzi čínskou spoločnosťou a centrálnou vládou Číny riadenou Komunistickou stranou Číny (KSCĽ). Vieme v skratke povedať, že sa jedná o vzťah, kedy udržiavanie už dekády trvajúceho ekonomického rastu a tým aj sociálnych a ekonomických pomerov obyvateľstva ako takého, zaručuje stabilné a nijako výrazne ohrozené postavenie KSCĽ a tým strana predstavuje jediného legitímneho aktéra výkonu moci v krajine. Zabezpečovanie spokojnosti obyvateľstva a kľúčových záujmov je zároveň katalyzátorom pre väčšinu krokov strany v ktorejkoľvek sfére politiky a zahraničná politika tomu nie je výnimkou.

Bolo to pomerne nedávno, kedy sme mohli vidieť ako srbský prezident Alexander Vucic slávnostne ohlasoval po boku čínskych oficiálnych predstaviteľov príchod prvého nákladného vlaku po novoprepojenej železničnej trati z čínskeho východného mesta Jinin priamo do srbského hlavného mesta Belehradu (Jozwiak, 2019). Alebo neslávne známa dialnica v Čiernej Hore, ktorá vytvorila krajine cez čínsku finančnú pôžičku bezprecedentne veľký dlh v štátnom rozpočte - dlh tvorí približne $\frac{1}{3}$ štátneho rozpočtového dlhu Čiernej Hory (Muller, 2024). Čína sa cez svoje firmy angažuje nie len vo výstavbe infraštruktúry, čo z počiatku bol aj hlavný zámer iniciatívy Pásu a Cesty, ale angažuje sa aj cez priame zahraničné investície (FDI), ktoré uskutočňuje aj v krajinách Strednej Európy a Pobaltia a jedná sa prevažne o tzv. investície na zelenej lúke (Greenfield investments). Príkladom môže byť aj investícia na východe Slovenska v podobe výrobnéj haly automobilky Volvo, ktorá je vlastnená čínskou nadnárodnou automobilovou spoločnosťou Zhejiang Geely Holding Group (Solsvik & Muller, 2022).

Všetky tieto sľuby, investície a výstavby v regióne Strednej a Východnej Európy sa mali uskutočniť cez platformu 16+1, neskôr 17+1 (dnes 14+1), ktorá bola vytvorená v roku 2012 ako platforma pre združenie všetkých krajín regiónu, čo malo fungovať ako prostriedok pre koordináciu investícií a pôsobenia Číny v regióne. Platforma 17+1 rovnako ako iniciatíva Pásu a Cesty nebola nikdy Čínou presne definovaná, nikdy neboli predstavené jej reálne záujmy. Na základe týchto skutočností sa nedá povedať aký zámer v skutočnosti majú.

Od samotného začiatku zahájenia Iniciatívy pásu a cesty (BRI) sa vykonávajú analýzy a pozorovania čínskych aktivít po celom svete a odborníci sa snažia vysvetliť, čo to pre danú krajinu alebo región znamená a aké hrozby, či práve naopak aké benefity z toho vyplývajú. Avšak cieľom tejto práce by malo byť skúmanie samotných príčin čínskej ekonomickej prítomnosti, teda či existujú podmienky, ktoré dokážu určiť vzorec podľa ktorého sa Čína riadi. Ak áno, tak čo sú tie rozhodujúce podmienky, ktoré Čínu priťahujú byť aktívnou v daných skúmaných krajinách. V práci budeme pracovať s určitými predpokladmi vo forme hypotéz založených na základe rôznych kritérií, ako sú ekonomické či politické determinanty jednotlivých krajín. Budeme sa snažiť pomocou vybranej metodológie výskumu identifikovať najvýznamnejšie kombinácie skúmaných ukazovateľov, ktoré vedú k významnej prítomnosti Číny v krajine či sub-regióne¹ skúmaného regiónu Strednej a Východnej Európy. Na základe toho sa bude práca snažiť nájsť odpoveď na výskumnú otázku: *“Aké sú príčiny čínskej ekonomickej prítomnosti v Strednej a Východnej Európe?”*. Týmto nás bude zaujímať dekádu dlhá spolupráca medzi ČLR a Strednou a Východnou Európou, resp. blokom krajín združených v platforme 16+1² a budeme sa sústrediť na to, čo motivovalo Čínu v jednotlivých krajinách k tomuto ekonomickému zblížovaniu. Zároveň pre potreby tejto práce a pre správnosť pochopenia cieľov tejto práce definujeme región Strednej a Východnej Európy ako zoskupenie 16 krajín³: Estónsko, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Česko, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Chorvátsko, Rumunsko, Bulharsko, Srbsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Albánsko a Severné Macedónsko. V nasledujúcej časti si predstavíme hypotézy, s ktorými budeme pracovať v našej práci.

Pred začatím samotnej práce je dôležité si zhrnúť prehľad existujúcej literatúry a východiská, od ktorých sa budeme odrážať v priebehu celej práce a to primárne v definovaní si hypotéz a relevancie vybraných dát pre analýzu. Nami skúmaná téma nie je úplne nová a bolo jej venovaných pomerne veľký počet článkov naprieč vývojom tejto problematiky. To znamená, že jej bola venovaná pozornosť aj z hľadiska historického vývoja ako napríklad Buckley et al (2007) sa vo svojej práci venujú determinantom čínskych priamych investícií, kde identifikovali určité charakteristiky pre časové obdobia v posledných niekoľko dekadách. Príkladom môže byť prítomnosť

¹Západný Balkán, V4, Pobaltie

² Od roku 2019, po pripojení Grécka, platforma existovala pod názvom 17+1 a od roku 2021, po odchode všetkých troch pobaltských štátov, existuje už len ako 14+1 (Sinopsis, 2021).

³ ČLR neuznáva Kosovo ako suverénny štát a neexistujú medzi nimi žiadne oficiálne diplomatické styky a z toho dôvodu nebude Kosovo zahrnuté v analýze tejto práce.

politického riziku a geografickej blízkosti v rokoch 1984–1991 a prítomnosťou prírodných zdrojov hlavne v rokoch 1992–2001. Návazne Yuan & Overbeek (2015) v článku uvádzajú, že Čína medzi rokmi 2002–2014 a hlavne po finančnej kríze v roku 2008 zintenzívnila prísun svojich priamych investícií do Európskej Únie. To viedlo k tomu, že okrem Západnej Európy sa začali objavovať ako atraktívne investičné destinácie aj periférne členské krajiny, čo môžeme preložiť ako krajiny Strednej a Východnej Európy. S po-krízovými rokmi sa spája aj nástup nového prezidenta Xi Jinpinga a vznik BRI, čo Liu et al (2017) analyzovali kvantitatívnou metódou medzi rokmi 2003–15 cez korelácie a prišli na to, že investície do krajín zapojených do BRI sú viacej tržne zamerané, než zamerané na získavanie (nerastných) zdrojov. Podobne Chen & Lin (2018) ukazujú, že geografická blízkosť a znižovanie nákladov na transport sú pozitívnymi faktormi pre čínske investície, čo BRI svojou podstatou len umocňuje. Taktiež analýza determinantov v afrických krajinách ukázala, že aj napriek veľkému potenciálu v oblasti nerastných surovín aj tu výsledky ukazujú, že investície sú skôr trhovo zamerané s podporou slabých inštitúcií (Utesch-Xiong & Kambhampati, 2022). Dreger et al. (2017) zase ukazujú, že čínske investície ovplyvňuje veľkosť ekonomiky a vzájomný obchod, no inštitúcie prívetivé pre podnikanie nepodporujú tieto investície. Podľa Dreger et al. (2017) to vyzerá skôr tak, že Čína vyhľadáva krajiny s nižšími nákladmi na jedného zamestnanca, či členské krajiny s nižším HDP, kde figurujú hlavne investície do výskumu a rozvoja. Ak si zoberieme jednu z mála publikácií, ktorá sa zameriava presne na determinanty čínskej ekonomickej aktivity v regióne Strednej a Východnej Európy, tak výsledky z kvantitatívnej regresnej analýzy naznačujú, že Čína primárne neinvestuje kvôli “market-seeking” dôvodom, ale skôr sa ukazuje, že Čína sa angažuje skôr tam, kde sú slabšie inštitúcie. Zároveň však zdôrazňuje, že faktor členstva v EÚ s následným prístupom na jednotný trh je stále významným faktorom čínskych investícií (Abu Dayeh & Janičko, 2021). Ako môžeme vidieť, ani jedna publikácia sa nevenuje tejto problematike cez kvalitatívnu perspektívu, čo nás aj v tejto práci motivovalo aplikovať kvalitatívnu komparatívnu analýzu na čínske investície.

Práca je členená do troch hlavných častí, v ktorých sme si postupne rozobrali teóriu, na ktorej je naša práca a argumenty postavená, ďalej metodológiu, pomocou ktorej sme vykonali analýzu dát a v poslednej časti sú predstavené samotné výsledky a postup analýzy. V teoretickej časti sme si bližšie priblížili zahraničnú politiku Číny a jej stručný vývoj primárne v oblasti prístupu k rozvojovej zahraničnej politike a ekonomickej diplomacii, čo sme postupne premostili na Belt and Road iniciatívu a jej

popísanie v jednotlivých regiónoch sveta. Prvú časť sme zakončili odôvodnením hypotéz. V metodologickej časti sme si predstavili dôvod výberu metodológie a jej podstatu. Následne sme si definovali a odôvodnili premenné v našom datasete a vysvetlili ich úpravu potrebnú pre analýzu. V analytickej časti sme si vysvetlili postup, ktorý sme aplikovali pri analýze a následne odprezentovali výsledky, ktoré nám vyšli. Túto poslednú časť sme zakončili krátkou diskusiou ohľadom deviantných prípadov a možnostiach, čo by ich mohlo vysvetľovať, prípadne čo by sa dalo robiť pre ich lepšie pochopenie.

1. Teoretická časť

Nasledujúca teoretická časť nám predstaví dôležité teoretické pojmy a historické a súčasné súvislosti, ktoré sú potrebné pre správne uchopenie teórie pred vykonaním samotnej analýzy. Teoretická časť je rozdelená na 3 podkapitoly, ktoré sa postupne zameriavajú na stručný historický prierez vývoja zahraničnej politiky pevninskej Číny od roku 1949. Následne prechádzame do popisu ekonomickej diplomacie Číny a samotného vysvetlenia podstaty a dôležitosti Iniciatívy Pásu a Cesty v zahraničnej politike ČĽR a jej dopadoch na oblasti, kde je uplatňovaná. Na záver si vymedzíme hypotézy a teóriu, o ktorú sa opierajú.

1.1. Zahraničná politika ČĽR a jej historický vývoj od 1949

V tejto úvodnej kapitole sa pokúsime stručne zhrnúť a popísať hlavný vývoj a kľúčové princípy tvoriace zahraničnú politiku Čínskej ľudovej republiky (ČĽR). V druhej časti sa pozrieme na pôsobenie najprv premiéra a neskôr prezidenta Xi Jinpinga medzi rokmi 2012-2020, na jeho zahraničnú politiku spolu s ekonomicou diplomaciou kam nevyňlučne patrí aj nosná téma tejto práce, Iniciatíva pásu a cesty (BRI).

Podstata zahraničnej politiky Číny je od počiatkových rokov existencie ČĽR v princípe rovnaká, minimálne sa tak snaží byť prezentovaná. Od 50. rokov je oficiálne postavená na piatich princípoch mierového spolunažívania. Jedná sa o:

1. rešpektovanie vzájomnej teritoriálnej integrity a suverenity
2. vzájomné neútočenie
3. vzájomné nezasahovanie do vnútorných záležitostí
4. rovnosť a spolupráca pre spoločný blahobyť
5. mierové spolunažívanie

V čase sa ukázali tieto princípy ako vágne a pre vedenie KĽČ vyhovujúce z toho dôvodu, že sú v prípade potreby ľahko prisôsobiteľné a interpretovateľné v situácií. Najlepším príkladom je princíp číslo tri o nezasahovaní do vnútorných záležitostí, ktorý KĽČ využíva na odrazenie svetovej kritiky voči krokom čínskej vlády v témach ako Tibet či Xinjiang (Brown, 2017).

Huiyun Feng (2007) argumentuje, že ukončením studenej vojny a rozpadom Sovietskeho zväzu malo nasledovať podľa niektorých akademikov najlepšie obdobie pre Čínu v zahraničnej politike od roku 1949. Malo to byť obdobie kľudu pre Čínu a možnosť vysporiadať sa s vnútornými problémami. Avšak medzinárodné unipolárne usporiadanie na čele s USA v 90. rokoch boli pre Čínu ďalšou výzvou z dôvodu, že

USA boli jediné, ktoré boli schopné ohroziť či už samotnú Čínu, alebo jej vplyv v regióne napríklad aj pomocou vytvárania spojenečtiev. Jiang Zemin v tomto období priniesol do zahraničnej politiky Číny primárne Nový Bezpečnostný Koncept (NSC), ktorého jadrom bolo vytváranie opatrení na budovanie dôvery cez spoločné záujmy a nie vyzbrojovanie, čo malo jasne odkazovať na mierumilovnú históriu krajiny (Huiyun, 2007).

Éra Hu Jintaoa (2002–2012) sa niesla v znamení rastu čínskeho postavenia v medzinárodnom prostredí, kedy v kombinácii s pokračujúcim ekonomickým rastom a globálnou ekonomickou krízou v 2008 sa dostala Čína medzi prvé priečky svetových ekonomík. V roku 2010 nakoniec predbehla aj Japonsko a stala sa druhou najväčšou ekonomikou sveta (World Bank, 2024), čo jej dodávalo sebavedomie na medzinárodnom poli pre tvorenie asertívnejšej zahraničnej politiky. Zahraničná politika však bola primárne motivovaná obranou takzvaných národných záujmov, ktoré v bielej knihe z roku 2011 (CPC, 2011) sú charakterizované ako štátna suverenita; národná bezpečnosť; teritoriálna integrita; národné znovuzjednotenie; zachovanie politického zriadenia definovaného v ústave; zachovanie udržateľného ekonomického a sociálneho rozvoja. Hu Jintaoova zahraničná politika však nebola natoľko sebavedomá a cieľavedomá posunúť Čínu do popredia ako lídra vo svetovom rozvoji a bola viac zameraná na národné záujmy a z časti prenechanie zodpovednosti na zvyšné mocnosti (Susisheng, 2012).

Práve s posledne spomenutými národnými záujmami je mierne v konflikte bývalý štátny radca a vysokopostavený diplomat Dai Bingguo, ktorý pôsobil za éry Hu Jintaoa, a ktorý konceptualizoval iba tri kľúčové záujmy Číny:

1. Postavenie a zachovanie čínskej formy vlády, respektíve vládnutie Komunistickej Strany Číny
2. Zachovanie teritoriálnej a národnej suverenity Číny
3. Zachovanie ekonomického rastu a zlepšovanie sociálnych pomerov čínskeho obyvateľstva

Dai zároveň pracoval s pojmami ako mierový rozvoj či harmonický svet, čo by malo predstavovať cieľ čínskej zahraničnej politiky, pričom sa odvoláva na dlhú neagresívnu históriu Číny a zároveň na storočie poníženia (1839-1949), cez ktoré sa snaží poukázať na neochotu ČĽR správať sa ako západné mocnosti počas ich mocenského rastu. Mierový rozvoj znamená v Čínskom ponímaní zachovanie ekonomického rastu, ktorý má zabezpečiť sociálny rozvoj svojich obyvateľov

mierovým spôsobom, čím sa poukazuje stále na spôsob rozvoja západných krajín (Dai, 2010; Kironská & Turcsányi, 2020, 298).

Pre uchopenie a čo najsprávnejšie pochopenie všeobecného prístupu zahraničnej politiky ČLR je okrem potrebného historického kontextu storočia poníženia aj odkaz dedičstva Konfucia v strategickej kultúre⁴, ktoré podobne spočíva na troch základných pilieroch (Huiyun, 2007):

1. Odmietnutie násilia
2. Uprednostnenie obrany pred útokom
3. Na spravodlivej vojne

Doteraz spomenuté princípy a piliere výstižne intepretujú Kironská a Turcsányi (2020, 301) *“Ich podstatou by mala byť schopnosť ovplyvňovať preferencie iných štátov tak, aby boli v súlade s čínskymi záujmami - a to prostredníctvom kooptovania, pozitívnej príťažlivosti a vlastným príkladom, aby si získali “srdcia a mysle” miestneho obyvateľstva, pretože ich považuje za efektívnejšie ako vojenský konflikt.”*

Nástup Xi Jinpinga v roku 2013 znamenal pre zahraničnú politiku Číny a celkovo pôsobenie krajiny v medzinárodnom prostredí zásadný obrat. Xi sa od začiatku začal prezentovať ako asertívnejší a mocenskejší typ vládcu než boli jeho predchodcovia od roku 1993. Jedným z nástrojov, ktorých sa ihneď po zasadnutí do funkcie chopil, bol tzv. Čínsky sen (China Dream), ktorý sa stal ústredným termínom pre vládnu propagandu. Čínsky sen, ako ho definoval zástupca riaditeľa Ústrednej straníckej školy KSC Li Junru za druhého obdobia Hu Jintaoa, má odkazovať na bohatú a prosperujúcu Čínu s odkazom na ekonomický úspech posledného storočia s apelom na KSC, ktorá to všetko umožnila. Čínsky sen sa však pôvodne sústreďuje nie na mocenské postavenie Číny vo svete, ale primárne sa sústreďuje na ekonomickú prosperitu krajiny. Xi sa po nástupe do úradu prezidenta pojmu Čínsky sen chopil naplno a pojal to na jednej strane veľmi vágne, no zároveň zjednocujúco a povzdvihujúco pre spoločnosť, ktorá aj napriek ekonomickej prosperite a materializmu nebola šťastná. Napriek všetkému to slúži ako nástroj na zachovanie legitimacy vládnucej strany (Ferdinand, 2016; Iida, 2020). Inými slovami, pojem Čínsky sen sa stal hlavným heslom Xiho administratívy, rovnako ako Hu Jintao mal “Harmonickú spoločnosť” (Sinopsis, 2020).

⁴ Strategická kultúra je podľa definície Alana Macmillana (2008) súbor presvedčení, zaujatostí, tradícií a kultúrnej identity krajiny, čo má vplyv na rozhodovanie v bezpečnostnej politike každého štátu.

Naratív o Čínskom sne pretavil Xi okamžite po zasadnutí do úradu na realitu aj v podobe projektu Jedného Pásu, Jednej Cesty (OBOR), ktorej pozemnú časť ohlásil na zahraničnej návšteve v Kazachstane v septembri 2013 (Xi, 2013). V kombinácii s námornou cestou (MSRI), ktorá bola vyhlásená o mesiac neskôr v Indonézii sa tak BRI stala novou primárnou dlhodobou zahraničnou iniciatívou Čínskej Ľudovej Republiky.

1.2. Ekonomická diplomacia Číny a BRI

V predošlej kapitole sme si ukázali, že zahraničná politika Číny sa prirodzene vyvíjala, ako každá iná zahraničná politika ktoréhokoľvek štátu. Jedno však povedať vieme, a to, že vždy bolo ústredným motívom zahraničnej politiky ČĽR hájanie národných princípov. Tieto princípy sa časom menili, no svojou podstatou boli stále rovnaké. Výnimkou nie je ani súčasný prezident Xi Jinping, ktorý tieto princípy a záujmy háji práve aj svojou zahraničnou politikou a ekonomickou diplomaciou.

Xi Jinping začal tvarovať smerovanie a podstatu jeho diplomacie a zahraničnej politiky od 18. zrazu Komunistickej Strany Číny, ktorá sa konala v roku 2012. Odvtedy predstavil, tzv. Myšlienky Xi Jinpinga o diplomacii (Xi Jinping thought on Diplomacy) (Wang, n.d.). Je to rozvinutie jeho myšlienok o smerovaní diplomacie, uvedených v “Myšlienky o socializme s čínskymi charakteristikami pre novú éru” (Peters, 2017). Rovnako ako k socializmu pristupuje aj k diplomacii, ktorú tiež popisuje ako diplomacia s čínskymi charakteristikami a pracujem tam výrazne s pojmom veľmocenská diplomacia, čo aj ako Iida (2020) interpretuje, predstavuje snahu stavania sa Číny ako regionálnej veľmoci.

Ako sme si ukázali v prvej časti teórie, myšlienka mierového rastu je stále prítomná v základoch čínskej diplomacie a zahraničné ekonomické aktivity ČĽR sú toho dôkazom. Zahraničné ekonomické aktivity sú vykonávané primárne pod zastrešením BRI, aj keď to je ťažké definovať, pretože táto iniciatíva nie je oficiálne vymedzená, čo vedie k voľnej interpretácii a tým pádom si ju každý vie definovať po svojom. Aj napriek tomu, že prezident Xi pri predstavovaní BRI odkazoval na historickú Hodvábnu cestu za čias dynastie Han, ktorá prepájala Východnú Áziu so Strednou Áziou a Európou, tak o BRI sa nedá jednoznačne povedať, že jej cieľ je tieto regióny fyzicky prepojiť. Aj napriek tomu, že jednotná, resp. oficiálna definícia tejto iniciatívy neexistuje, tak podľa Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBRD, n.d.) je to zastrešovací nástroj pre upevňovanie bilaterálnych vzťahov ČĽR primárne s krajinami Ázie, Európy a Afriky. Najčastejšie sa tieto vzťahy stávajú oficiálnymi podpísaním

memoranda o porozumení (MoU), ktoré podpísalo ku koncu roka 2023 151 krajín a teritórií po celom svete (Nedopil, 2023).

Vplyv ČLR v Juhovýchodnej Ázii cez ekonomické aktivity s krycou nálepkou BRI je primárne definovaný vzťahom s Asociáciou krajín juhovýchodnej Ázie (ASEAN). Krajiny v rámci tohto regiónu sú väčšinou pozitívne naklonené k BRI a investíciám či projektom na výstavbu infraštruktúry zo strany Číny, pretože ako to už vyplýva aj z podstaty existencie ASEANu, tieto krajiny sú motivované vidinou ekonomického a sociálneho rastu. Táto ekonomická aktivita pevninskej Číny sa nesie primárne pod zásterou MRSI, ktorá zvyšuje už tak významný vplyv v regióne, s čím sa spájajú aj obavy niektorých krajín ako sú Vietnam a Filipíny, o prílišné vytváranie závislosti na ČLR z dôvodu teritoriálnych sporov v Juhočínskom mori (Blanchard, 2017; Gong, 2018).

Angažmá v Strednej Ázii je spolu s Africkým kontinentom jednou z najúspešnejších príbehov BRI. Ako už bolo spomenuté, vznik tejto iniciatívy bol ohlásený práve v Strednej Ázii a rovnako sa má odkazovať na historickú cestu, ktorá týmto regiónom prechádzala. Rovnako ako v juhovýchodnej Ázii, aj tu bol vplyv Číny citeľný dlhé roky pred vznikom BRI a to hlavne z dôvodu masívnych nálezísk nerastných surovín v tomto regióne. Postupne sa Číne podarilo v tomto regióne dosiahnuť odsunu veľkých mocností, ako sú USA a Rusko, na druhú koľaj a to bez väčšieho poškodenia strategických záujmov. Dnes to vyzerá tak, že veľká časť výstavby infraštruktúry je vykonávaná čínskymi stavebnými firmami s tým, že krajiny si na to požičiavajú od samotnej Číny, čím sa zadlžujú a v regáloch obchodov to nevyzerá inak (Pradhan, 2018; Hoh, 2019). Oba tieto regióny predstavujú strategickú spojnicu medzi Áziou a Európou, a v prípade juhovýchodnej Ázie to znamená námorné spojenie so svetom a prístupu k svetovému obchodu a surovinám, ktoré sú pre Čínu životne dôležité (Zhong, 2016).

Africký kontinent zohráva veľmi dôležitú úlohu pre ČLR v zabezpečovaní si nerastných surovín pre ekonomický rast, ktorý Čína zažívala posledné dekády. Čína sa v Afrike a hlavne v juhovýchodnej a Subsaharskej Afrike angažuje pomerne výrazne vo výstavbe a financovaní infraštruktúrnych projektov, čo často dostáva dané krajiny do hlbokých dlhov, pričom v niektorých prípadoch tvorí Čína väčšinu celkového dlhu krajiny (Dollar, 2019). Na túto tému tzv. dept diplomacy existujú rôznorodé názory v akademickej obci, pričom jedna strana tvrdí, že Čína využíva dlhové pasce na získanie strategickkej infraštruktúry v týchto krajinách (prístavy, zdroje nerastných surovín a

pod.). Druhá strana naopak varuje, že čínske angažovanie sa v rozvojom svete nemusí byť prvoplánovo so zlými intenciami, ale môže týmto krajinám reálne pomôcť. Samozrejme je potrebné zvýšiť opatrnosť v prípadoch, kedy Čína využíva zadlženie krajiny pre posilnenie vplyvu a strategickej pozície v regióne (Himmer & Rod, 2022; Risberg, 2019).

V skratke sme si ukázali pôsobenie čínskej BRI v regiónoch Ázie a Afriky, kde využívajú túto iniciatívu primárne na získavanie surovín potrebných pre udržiavanie ekonomického rastu, ktorý Čína dosahovala v posledných dekádach. Prípady Európy je o niečo špecifickejšie a to z toho dôvodu, že Čína z Európy nedováža suroviny, ako to primárne robí vo vyššie spomínaných regiónoch. Európa by mala byť poslednou pomyselnou zastávkou novodobej hodvábnickej cesty a za poslednú dekádu sa jej to úspešne darilo, keď sa určitou formou do tejto iniciatívy zapojila väčšina Európskych krajín, z toho krajiny Strednej a Východnej Európy, ktoré boli združené cez platformu 17+1 sa stali plnohodnotnými členmi BRI (Sielker & Kaufmann, 2020). Čína sa angažuje v Európe primárne cez FDI a investovaním do podielového vlastníctva európskych firiem v rôznych priemyselných odvetviach, či kupovania podielov z európskych námorných prístavov (Le Corre, 2019; Jacobs, 2023). V bode záujmu bol ale predovšetkým región Strednej a Východnej európy, ktorý patrí do BRI a získaval veľkú pozornosť od čínskych investorov, z čoho najvýraznejšie krajiny Západného Balkánu. No ani členské štáty EÚ ako je Rumunsko, Maďarsko či Poľsko nemajú zanedbateľnú stopu v investíciách a projektoch z ČĽR (Le Corre, 2019).

No nastáva nám otázka, čo vedie Čínu do takéhoto správania a aké sú motivácie pre tieto aktivity v Strednej a Východnej Európe? Pre zodpovedanie tejto otázky nám poslúžia hypotézy, ktoré na základe odbornej literatúry pojednávajú o jednotlivých možných príčinách čínskej ekonomickej aktivity v nami skúmanom regióne. To nám nakoniec plnohodnotne umožní zodpovedať zadanú výskumnú otázku. Hypotézy sú naviazané na nezávislé premenné, ktoré reprezentujú potenciálne determinanty čínskej ekonomickej aktivity v krajinách Strednej a Východnej Európy.

Je všeobecne predpokladané, že štátne či súkromné investície budú primárne smerovať do krajín s vyšším HDP. Toto potvrdzuje aj Svetová Investičná správa z roku 2016, ktorá jasne ukazovala, že rozvinuté krajiny (developed countries) boli najväčšími prijímateľmi priamych zahraničných investícií. Hlavnou výnimkou bola rozvíjajúca sa Ázia (Zhan et al., 2016). Na základe toho predpokladáme, že Čína sa nebude správať odlišne a svoju ekonomickú aktivitu v sledovanom období smerovala do krajín CEE s

vyšším HDP na osobu. Túto premennú použili viacerí autori vo svojich prácach, ako napríklad Abu Dayeh & Janíčko (2021) alebo (Bjarnason, 2013). Zároveň ako Vanlaer, Picarelli & Marneffe (2021) ukazujú vo svojej štúdií, platí priama úmera medzi rastom verejného dlhu a prúdiacimi investíciami do krajiny. Úvodné dve hypotézy znejú nasledovne:

H1: Podmienkou k vyššej miere investícií ČLR do krajín Strednej a Východnej Európy je vyššie HDP na osobu.

H2: Podmienkou k vyššej miere investícií ČLR do krajín Strednej a Východnej Európy je nižšie percento verejného dlhu k HDP.

Jednotný trh Európskej únie je pre každú krajinu ekonomicky atraktívny a každý k nemu chce mať prístup, čím si automaticky zaručí prístup do každej členskej krajiny. Na základe tejto skutočnosti si myslíme, že Čína mala v sledovanom období záujem o prístup na jednotný trh Európskej únie cez investovanie do členských krajín EÚ v CEE. Európska únia ako celok bola v tom období druhý najväčší ekonomický aktér vo svetovej ekonomike (World Bank, 2010-2020). Toto Čína mohla vidieť len ako pozitívum pre ňu, s vidinou ekonomického rastu. Myslíme si, že dopady z ekonomickej krízy z 2008 prispeli pre väčšiu otvorenosť CEE krajín prijímať investície z krajín mimo EÚ, tzn. aj z krajín ako je práve Čína. Zároveň odhadujeme, že čínske investície smerovali viacej do krajín CEE s nižšou mierou investícií z Európskych fondov. A to na základe predpokladu, že čím nižšia miera investícií bude smerovať do krajiny z EÚ, tým väčší priestor to otvára pre čínske investície na zaplnenie pomyselného vákua, ktorý vzniká pri menšej miere investícií z EÚ. Preto v tomto smere budeme pracovať s treťou hypotézou:

H3: Podmienkou k vyššej miere investícií ČLR do krajín Strednej a Východnej Európy je nižšia miera prijímaných investícií z EÚ fondov.

Štátne či súkromné firmy majú väčšiu tendenciu investovať do krajín s väčšou politickou stabilitou a efektívnosťou verejnej správy, pretože to vytvára stabilnejšie prostredie pre ich pôsobenie. Ako vo svojej práci argumentujú Chen & Lin (2018) a Buckley at al. (2007), čínske nadnárodné firmy sú však náchylnejšie smerovať svoju ekonomickú aktivitu do krajín s nižšou efektívnosťou štátnej správy. To odôvodňujú tým, že tieto firmy sa v takomto prostredí vedú lepšie pohybovať. Buckley et al. (2007) vo svojej analýze identifikovali, že čínske firmy sa nesprávajú konvenčne a ich ekonomické aktivity nekorelujú s klesajúcim politickým rizikom (PRS Group, n.d.). My

tejto skupiny pridávame aj kvalitu regulačných mechanizmov, čo spolu s nižšou efektívnosťou štátnej správy môže vytvárať vhodné podmienky pre smerovanie ekonomických aktivít. S prítomnosťou vyššie spomenutých determinantov súvisí aj korupcia a preto predpokladáme, že index vnímania korupcie by mohol byť ďalším determinantom čínskej ekonomickej aktivity. Z toho nám vychádzajú ďalšie dve nasledovné hypotézy:

H4: Podmienkou k vyššej miere investícií ČLR do krajín Strednej a Východnej Európy je nižšia kvalita regulačných mechanizmov a kvality vládnutia.

H5: Podmienkou k vyššej miere investícií ČLR do krajín Strednej a Východnej Európy je vyššia korupcia.

Z predpokladov, ktoré sme uviedli pri hypotézach 3 a 4, by sme vedeli odvodiť aj predpoklad, že čínska ekonomická aktivita bude smerovať do krajín s nižšou mierou demokracie. Závery viacerých publikácií na túto problematiku (Asiedu & Lien, 2011; Doces, 2010) nedokázali dať jasnú odpoveď a preto nevieme jasne určiť predpoklad, že Čína a krajiny vo všeobecnosti by mali byť náchylnejšie investovať do krajín s nižším indexom slobody a demokracie. Aj keď v niektorých publikáciách zaoberajúcimi sa determinantmi čínskych investícií nie je sloboda a demokracia zaradená medzi skúmané faktory. Ak aj áno, tak sa výsledky líšia. Napriek tomu sme sa rozhodli zahrnúť index slobody a demokracie do našej analýzy. Hlavným dôvodom je, že tieto štúdie často využívajú kvantitatívne regresné modely, zatiaľ čo my použijeme kvalitatívnu komparatívnu analýzu. To nám umožní skúmať slobodu a demokraciu ako súčasť skupiny determinantov a nie ako samostatnú premennú. Ďalšia hypotéza bude znieť nasledovne:

H6: Podmienkou k vyššej miere investícií ČLR do krajín Strednej a Východnej Európy je nižšia úroveň demokracie.

Naším posledným predpokladom je, že čínska ekonomická aktivita bude pozitívne ovplyvňovaná množstvom vzájomných bilaterálnych diplomatických návštev. Alon, Julian Chang, Christoph Latte et al. (2014) vo výsledkoch svojej štúdie ukazujú, že tento deklarováný vzťah platí. To potvrdzujú aj Haar (2013) s Kodila-Tedika & Khalifa (2023) v prípadových štúdiách na Holandsko a USA. Hypotéza predpokladajúca pozitívny vplyv diplomatických návštev na ekonomickú aktivitu znie:

H7: Podmienkou k vyššej miere investícií ČLR do krajín Strednej a Východnej Európy sú významnejšie diplomatické styky na najvyšších úrovniach.

2. Metodológia výskumu, výskumný design a operacionalizácia premenných

V nasledujúcej časti si vysvetlíme metodológiu výskumu použitú pre potreby tejto práce a zdefinujeme si parametre, ktoré boli použité pri analýze čínskej ekonomickej prítomnosti v Strednej a Východnej Európe.

Analýza bola vykonaná kvalitatívnou komparatívnou analýzou (QCA), ktorá funguje na booleovej algebre. Jej otcom zakladateľom je Charles Ragin, ktorý túto metódu prvýkrát definoval v roku 1987 (Ragin, 1987) a nastolil tak trend novému prúdu analýzy, ktorá sa pohybuje medzi kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou. QCA môžeme zaradiť do vysvetľujúcich prístupov, ktorých cieľom je vysvetlenie príčin skúmaného javu. Neschopnosť zaradiť túto metódu 100% ako kvalitatívnu alebo kvantitatívnu je z toho dôvodu, že v QCA pracujeme s podmienkovým pojatím kauzality (nutné a postačujúce podmienky), čo sa čisto nezhoduje s klasickými kvantitatívnymi metódami. Zároveň ale pracujeme s presne kvantifikovanými premennými, čo naopak nie je v súlade s kvalitatívnymi metódami (napr. prípadové štúdie) (Beneš & Drulák, 2019). QCA bola vybraná pre túto analýzu taktiež z dôvodu, že aj ako Beneš a Drulák (2019) vysvetľujú, táto metóda je vhodná pre analýzy s počtom prípadov 5 až 30, čo v našom prípade splňujeme s počtom 16 analyzovaných krajín.

QCA, ako definoval Ragin (2008), máme rozdelené do dvoch typov: 1. Ostré množiny (csQCA), kde musia byť všetky premenné v datasete dichotomické (tzn. 0/1), 2. Mlhavé množiny (fsQCA), kde sú premenné v datasete kalibrované ako intervalové (tzn. 0-1). V našej analýze použijeme metódu fsQCA z dôvodu, že umožňuje sledovať rozdiel medzi jednotlivými prípadmi na intervalovej škále. To znamená, že môžeme sledovať ako sa odlišuje príčina sledovaného javu v menších rozmedziach než Áno/Nie, resp. 1/0. Po dôkladnej kalibrácii dát nám to umožní analýzou získať oveľa presnejšie výsledky pre kombinácie nutných a dostačujúcich podmienok skúmaného javu.

2.1. Dáta a premenné

Pred vykonaním samotnej analýzy je potrebné si ešte priblížiť, s akými dátami budeme pracovať, kde sme ich získali, ako sme ich spracovali pre potreby vybranej metodológie a prípadne, aké nedokonalosti sa v dátach nachádzajú a mali by sme ich mať celý čas na

pamäti. Následne si v druhej časti popíšeme kalibráciu premenných, ktorá je potrebná pre vybranú metódu analýzy.

V prvom rade si musíme predstaviť závislú premennú, ktorá je v našom prípade kvantifikovaná premenná *Ekonomickej aktivity ČLR v CEE regióne počas rokov 2010–2020*. Táto premenná je pomerne komplikovaná čo sa týka jej dostupnosti a konzistentnosti naprieč rôznymi zdrojmi, ktoré disponujú takýmito dátami. Takýchto zdrojov, ktoré sa snažia zlučovať investície a celkovo ekonomickú aktivitu s tým spojenú je pomerne veľké množstvo, no navzájom nie sú konzistentné. Z toho dôvodu sme pre najkomplexnejší výsledok spojili tri verejne dostupné datasey, ktoré sme vyhodnotili ako spolu dostatočne pokrývajúce túto problematiku, a to konkrétne z:

1. Projektu *Chinese Investment in Central and Eastern Europe* od Stredo-východoeurópskeho centra ázijských štúdií v Budapešti (Matura, Szunomár et al, 2021), ktorý sa snaží združiť všetky relevantné a reálne FDI a investície do infraštruktúry. Zároveň vo svojej analýze autori veľmi dobre poukazujú na vyššie spomenutý problém nekonzistentnosti dát a ich prezentovanie rôznymi inštitúciami, či samotnými vládami konkrétnych krajín,

2. Projektu *Mapping China's Tech Giants* od Medzinárodného centra pre kyber politiky z Austrálskeho inštitútu pre strategické politiky (ASPI ICPC, 2019), ktorý od roku 2019 monitoruje čínske technologické firmy a ich čoraz väčšiu expanziu do sveta, a to aj retrospektívne. Rozhodli sme sa zahrnúť tieto dáta z dôvodu veľkej významnosti digitálnych technológií v investíciách a projektoch v rámci BRI a celkovej čínskej ekonomickej aktivity vo svete. To bolo umocnené spustením Digital Silk Road (DSR) v roku 2015, ktorá má slúžiť ako pomocný prostriedok pre rozširovanie čínskych technologických firiem (CFR, n.d.),

3. Datasetu *China's Global Public Diplomacy Dashboard* od medzinárodného výskumného strediska AidData (AidData, 2022), ktorý sa snaží okrem iného aj združovať všetky snahy čínskej verejnej diplomacie a to konkrétne aj finančnej verejnej diplomacie, čo sú rôzne lokálne finančné príspevky a dotácie na podporu čínskej kultúry a histórie v jednotlivých krajinách.⁵

Dôsledne sme tieto tri datasey očistili od duplicitných dát a upravili formát tak, aby to vyhovovalo potrebám našej analýzy. Najpraktickejšie riešenie použitia premennej s najväčším zmyslom nám vyšlo použiť celkový počet investičných a ekonomických projektov, čo sme nazvali ako NUM_PRO. Pôvodne nám väčší zmysel dávalo použiť

⁵ Konfuciove inštitúty, dotácie hodín čínskeho jazyka, či bojového umenia, a pod. (AidData, 2022)

hodnotu samotných projektov, pretože tá vypovedá o významnosti jednotlivých projektov oveľa viac. Následne sme ale zistili, že je nám známa hodnota len 51% projektov z nášho datasetu a preto sme vyhodnotili, že použitie celkového počtu bude ideálnejšie a menej skresľujúce.

A keďže cieľom analýzy pomocou metódy QCA je nájsť najideálnejšie skupiny nezávislých premenných, respektíve skupiny tzv. determinantov, tak považujeme za dôležité si v skratke predstaviť premenné, ktoré budeme používať na testovanie našich hypotéz. Budeme pracovať s ôsmimi premennými, ktoré si môžeme rozdeliť do dvoch zastrešujúcich skupín: *Politické* a *Ekonomické* determinanty.

2.1.1. Politické determinanty

Pri výbere dát sme brali ohľad na to aby boli zastúpené v analýze ekonomické faktory, ale aj politické faktory a to z toho dôvodu, že existujúca literatúra nám nehovorí jasne, či sa Čína ekonomicky angažuje v jednotlivých krajinách kvôli ekonomickým záujmom a vidinou zisku (market-seeking) alebo sa angažuje kvôli priaznivejším podmienkam pre Čínu, čo zaručujú politické podmienky, ktoré sú sympatickejšie pre praktiky Číny. Skupina nezávislých premenných predstavujúca politické determinanty má za predpoklad určiť, do akej miery Čína ekonomicky pôsobí v skúmaných krajinách z politických dôvod, resp. do akej miery prítomnosť či absencia týchto determinantov určuje mieru čínskej economickej aktivity v krajine. Vybrané politické determinanty sú nasledovné:

1. *Demokracia* (fh_dem) - tu pracujeme s indexovou premennou, ktorá pochádza z každoročnej správy *Nations in transit*⁶, ktorá monitoruje krajiny CEE a Strednej Ázie a obsahuje agregovaný index stavu demokracie (Freedom House, 2015–2020).

2. *Kvalita regulácií a vládnutia* (reg_gov) - popri demokracii a korupcii pracujeme aj s vnímaním kvality regulačných mechanizmov a efektívnosti štátnej správy, ktoré poskytuje každoročne Svetová Banka (Kaufmann & Kraay, 2010–2020). Tieto dve indexové premenné sa merajú zvlášť, no po porovnaní týchto dvoch premenných sme zistili, že väčšina krajín má tieto dva indexy veľmi podobné a preto sme sa rozhodli tento index zjednotiť spriemerovaním týchto hodnôt a vytvorili sme novú premennú reg_gov.

⁶ Nations in Transit databáza sa vedie od roku 2015

3. *Korupcia (tci)* - táto premenná obsahuje dáta o vnímaní korupcie v krajine, ktoré každoročne poskytuje medzinárodná organizácia Transparency international⁷ (TCI, 2012–2020).

4. *Diplomatické vzťahy (diplo_visit)* - do analýzy sme zhrnuli aj dáta o počte oficiálnych bilaterálnych stretnutí na najvyšších úrovniach, ktoré sme získali z AidData (2022).

Politický determinant členstva v Európskej únii sme zámerne vynechali a to z toho dôvodu, že si myslíme, že parametre ako index demokracie či vyššie HDP na osobu, poprípade aj index kvality vládnutia a regulácií sú dostatočné pre rozlíšenie krajín na členské a nečlenské. Inými slovami, členské krajiny EÚ pri vstupe do Európskej únie od roku 1993 museli splniť Kodaňské kritéria, ktoré kladú za povinnosť mať fungujúci právny štát a demokraciu, rozvinutú tržnú ekonomiku a schopnosť prijať *aquis* (EUR-Lex, 1993). Tieto kritéria museli splniť všetky členské krajiny zahrnuté v našej analýze a preto pracujeme s predpokladom, že úroveň demokracie, HDP na obyvateľa a kvalita regulácií a vládnutia bude na vyššej úrovni ako pri nečlenských krajinách, čo bude automaticky vytvárať rozdelenie krajín na členské a nečlenské. Zároveň sme vedome vynechali členstvo v Severoatlantickej aliancii, pretože 14 zo 16 štátov sú členmi a tým by bola táto množina príliš veľká, čo by spôsobovalo irelevantnosť tejto premennej.

⁷ Použité dáta od TCI sú v rozmedzí rokov 2012-2020, kvôli zmene metodológie.

Tabuľka 2.1. znázorňuje rozdiely v hodnotách medzi členskými a nečlenskými krajinami Európskej únie

Krajina	Členstvo v EÚ	Index demokracie (%)	HDP na osobu (US\$)	Index kvality regulácii a vládnutia
Albánsko	NIE	48	4 582,33	56
Bosna a Hercegovina	NIE	40	5 228,36	40
Bulharsko	ANO	61	8 204,87	62
Chorvátsko	ANO	55	13 860,99	68
Česko	ANO	79	20 804,51	81
Estónsko	ANO	85	19 562,90	87
Maďarsko	ANO	56	14 384,20	72
Lotyšsko	ANO	82	15 183,19	80
Litva	ANO	77	16 214,03	81
Čierna Hora	NIE	50	7 451,97	59
Severné Macedónsko	NIE	45	5 340,65	57
Poľsko	ANO	72	13 891,58	75
Rumunsko	ANO	59	10 366,04	60
Srbsko	NIE	52	6 542,35	54
Slovensko	ANO	73	18 079,35	76
Slovinsko	ANO	83	23 896,36	77

(Zdroj: Autor; Freedom House, 2015–2020; World Bank, 2024; Kaufmann & Kraay, 2010–2020)

2.1.2. Ekonomické determinanty

Naopak, skupina determinantov reprezentujúca ekonomické faktory má za cieľ určiť do akej miery sa Čína angažuje v krajinách CEE na základe ekonomických faktorov. To znamená angažovanie sa v ekonomicky výhodných podmienkach pre Čínu.

5. *Európske financie* (eu_pay) - táto premenná predstavuje množstvo financií poskytnutých Európskou úniou daným krajinám v dvoch rozpočtových obdobiach 2007–2013 a 2014–2020. Financiami sú myslené peniaze z fondov, ako napríklad Kohézny fond, Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka či Nástroj predvstupovej pomoci, ktorý slúži na podporu reforiem potrebných pre členstvo v EÚ (European Commission, 2020; 2013).

6. *HDP* (gdp_cap) a *štátny dlh* (gov_dept) - v makroekonomickej skupine pracujeme s dátami hrubého domáceho produktu na jedného obyvateľa, podľa ktorého sme zaradili skúmané krajiny do príjmových skupín (Serahuddin & Hamadeh, 2020;

World Bank, 2024). Ďalej sme pracovali s dátami verejného dlhu jednotlivých štátov od Medzinárodného menového fondu (IMF, 2024).

7. *Čínsky export* (*exp_china*) - k tomu všetkému sme si ako kontrolnú premennú určili podiel z čínskeho exportu do jednotlivých krajín CEE (WITS, 2024).

Je potrebné zdôrazniť, že všetky premenné sú vytvorené z agregovaných dát z rozmedzia rokov 2010–2020 a preto musíme počítať s určitým skreslením a nepresnosťou výsledkov a tým pádom ich zovšeobecneniu. Sme však presvedčení, že pre potreby tejto práce sú to dostačujúce podmienky a aj napriek tomu nám to môže priniesť zaujímavé poznania.

2.2. Kalibrácia merania

Zo začiatku je dôležité spomenúť, že celá analýza bola vykonaná v štatistickom programe R, pričom skript pre QCA sme napísali pomocou knihy *Qualitative Comparative Analysis Using R* od Oana et al (2021).

Z dôvodu, že budeme vykonávať analýzu za pomoci fsQCA metódy musíme najprv naše hodnoty v datasete nakalibrovať. To znamená, premeniť každú premennú do rozmedzia 0-1 za pomoci určenia si troch prahových hodnôt. Spodná prahová hodnota nám určuje, ktoré prípady budú spadať do skupiny úplného vylúčenia z množiny. Horná prahová hodnota nám určuje hranicu pre prípady, ktoré spadajú úplne do množiny a stredná prahová hodnota nám určuje hranicu pre prípady, ktoré čiastočne patria, resp. čiastočne nepatria do množiny. Zároveň, strednú prahovú hodnotu bolo nutné nastaviť tak, aby žiadny prípad nespadal priamo na ňu, pretože by to znamenalo, že o konkrétnom prípade nevieme určiť, či do množiny patrí alebo nie a výsledky spolu následnou interpretáciou by boli neprehľadné a neurčité.

Tabuľka 2.2 znázorňuje prahové hodnoty pre každú premennú

Premenná	Popis premennej	Spodná hodnota (0.05)		Stredná hodnota (0.5)		Horná hodnota (0.95)	
NUM_PRO	počet	13		20.5		26	
fh_dem	index	49		59		68	
reg_gov	index	40		64		76	
tci	index	40		46.5		55	
diplo_visit	počet	8		13.5		18	
eu_pay	€ na osobu, eu/non-eu	4000	300	5500	450	6500	600
gdp_cap	HDP na osobu	9000		14700		17000	
gov_dept	% HDP	12		43		60	
exp_china	% exportu	0.009		0.1		0.35	

(Zdroj: Autor)

Pri premennej európskych fondov sme uplatnili špeciálny prístup a to z toho dôvodu, že porovnanie množstva prijímaných fondov z EÚ medzi členskými a nečlenskými krajinami nie je možná a vytvárala by veľké skreslenie výsledkov. Keďže sme na základe dát videli, že je možné sledovať rozdiel v množstve prijímaných fondov aj medzi členskými aj medzi nečlenskými krajinami a z toho vyplývajúci možný rozdiel vo vplyve miery prijímaných fondov na ekonomickú aktivitu Číny, tak sme sa rozhodli kalibrovať dáta členských a nečlenských krajín zvlášť. Špeciálnou kalibráciou sme docielili to, že aj nečlenské štáty s vyššou mierou prijímaných európskych fondov sú zahrnuté v skupine krajín, ktoré boli v analýze brané ako krajiny s vyššou mierou prijímaných európskych fondov a nie len členské krajiny EU. Pre lepšiu predstavu v nasledujúcej tabuľke 2.3. je znázornená kalibrácia premennej eu_pay, kde sme kalibrovali samostatne členské a nečlenské krajiny. Hodnoty boli potom spojené do spoločnej premennej eu_pay.

čTabuľka 2.3. znázorňuje špeciálnu kalibráciu premennej eu_pay

EU	€ per capita	Kalibrované	Non-Eu	€ per capita	Kalibrované
Bulharsko	3193	0,011	Albánsko	424	0,375
Chorvátsko	3171	0,01	Bosna a Hercegovina	291	0,042
Česko	6057	0,837	Čierna hora	745	0,997
Estónsko	9396	1	Severné Macedónsko	514	0,778
Maďarsko	7020	0,989	Srbsko	365	0,16
Lotyšsko	7508	0,997			
Litva	7829	0,999			
Poľsko	5738	0,669			
Rumunsko	3391	0,016			
Slovensko	6104	0,855			
Slovinsko	5272	0,39			

(Zdroj: Autor; World Bank, 2024; , program R)

Po vymedzení si prahových hodnôt ich môžeme aplikovať na dataset s našimi premennými. Tento proces kalibrácie nám každú hodnotu v každej premennej a pre každý prípad určí, do akej miery daný prípad v danej hodnote patrí alebo nepatrí do množiny. Výsledok môžeme vidieť v tabuľke 2.4.

Tabuľka 2.4. znázorňuje všetky nakaliborvané hodnoty podľa prahových hodnôt z tabuľky 2.2.

Krajiny	NUM_PRO	tci	fh_dem	gdp_cap	gov_dept	reg_gov	eu_pay	diplo_visit	exp_china
Albánsko	0,567	0,005	0,036	0,005	0,985	0,261	0,375	0,082	0,068
Bosna a Hercegovina	0,451	0,013	0,004	0,007	0,427	0,048	0,042	0,018	0,043
Bulharsko	0,792	0,076	0,637	0,034	0,165	0,449	0,011	0,433	0,175
Chorvátsko	0,016	0,543	0,218	0,393	0,995	0,705	0,010	0,133	0,210
Česko	0,867	0,870	0,998	1,000	0,356	0,986	0,837	0,996	0,974
Estónsko	0,007	1,000	1,000	0,998	0,041	0,996	1,000	0,004	0,148
Maďarsko	0,999	0,704	0,320	0,459	0,995	0,882	0,989	0,986	0,896
Lotyšsko	0,011	0,905	0,999	0,650	0,359	0,978	0,997	0,837	0,175
Litva	0,050	0,974	0,998	0,874	0,359	0,983	0,999	0,727	0,262
Čierna Hora	0,273	0,170	0,074	0,023	0,965	0,356	0,997	0,082	0,044
Severné Macedónsko	0,567	0,032	0,017	0,008	0,356	0,305	0,778	0,727	0,043
Poľsko	1,000	0,987	0,987	0,397	0,686	0,939	0,669	0,208	0,999
Rumunsko	1,000	0,244	0,466	0,096	0,344	0,378	0,016	0,030	0,680
Srbsko	1,000	0,032	0,115	0,015	0,904	0,219	0,160	1,000	0,086
Slovensko	0,202	0,627	0,989	0,987	0,893	0,945	0,855	0,004	0,567
Slovinsko	0,072	0,991	1,000	1,000	0,941	0,963	0,390	0,018	0,526

(Zdroj: Autor, program R)

3. Analytická časť

V nasledujúcej tretej časti tejto práce si predstavíme v krátkosti postup práce pri analýze a následne si podrobne ukážeme výsledky, ktoré nám vyšli. Ako prvé si z výsledkov ukážeme a vysvetlíme samostatné nutné podmienky a podmienky nedostatočné, ale nutné a dostatočné, ale nie nutné (SUIN). Následne si vysvetlíme dostatočné podmienky a podrobne v podkapitolách ich kombinácie a na záver si oddôvodníme nevysvetlené prípady našej analýzy. Pre plné pochopenie a schopnosť interpretovať výsledky sme použili okrem Oana et al (2021) aj publikáciu od Duşa (2024), ktorá podrobne vysvetľuje celú knižnicu balíčku QCA v programe R.

Pre bližšie pochopenie postupu práce si v skratke popíšeme jednotlivé kroky, ktoré sme v programe R spravili. Po kalibrácii sme si skontrolovali správnosť nakalibrovaných dát spolu s tým, či nie je niektorá z hodnôt na úrovni strednej prahovej hodnoty. Tá rozhoduje o tom, či je daný prípad súčasťou danej množiny alebo práve naopak. Po tom ako sme si overili správne rozloženie nakalibrovaných dát a že sa žiadna kalibrovaná hodnota nenachádza na spomínanej hranici, tak sme vykonali analýzu samostatných nutných podmienok⁸. Pri stanovení prahovej hodnoty u konzistentnosti⁹ (Cons.Nec) na 0,9 nám žiadny výsledok nesplňuje túto podmienku a preto nezáleží na hodnotách u pokrytia (Cov.Nec) a relevantnosti (RoN), keďže konzistentnosť musí byť splnená, aby sme tieto ďalšie podmienky mohli brať do úvahy. Avšak je pomerne zaujímavé, že keď sme ten istý test nutných podmienok spravili pre negovanú hodnotu závislej premennej (~NUM_PRO), čo znamená, že testujeme nutné podmienky pre krajiny, kde Čína má nízku ekonomickú aktivitu, tak nám vychádza, že prítomnosť premennej reg_gov hrá pomerne dôležitú rolu. To sa ale nedá povedať pri prípadoch s vysokou mierou čínskych investícií a s nízkou kvalitou regulácii a vládnutia (~reg_gov). To znamená že pri hodnotách, ktoré môžeme vidieť v druhom riadku v tabuľke 3.1., vieme rezervovane povedať, že prítomnosť reg_gov, inými slovami vysoká kvalita regulácii a vládnutia, slúži do určitej miery ako samostatná nutná podmienka pre nízku ekonomickú aktivitu Číny v krajinách Strednej a východnej Európy.

⁸ Nutné podmienky sú definované, ako podmienky (X), ktoré samostatne tvoria nadmnožinu k závislej premennej (Y), čo môžeme definovať aj ako $X \Rightarrow Y$ alebo inými slovami Y nastane vždy keď je prítomné X.

⁹ Konzistentnosť určuje ako veľmi je X nadmnožinou Y

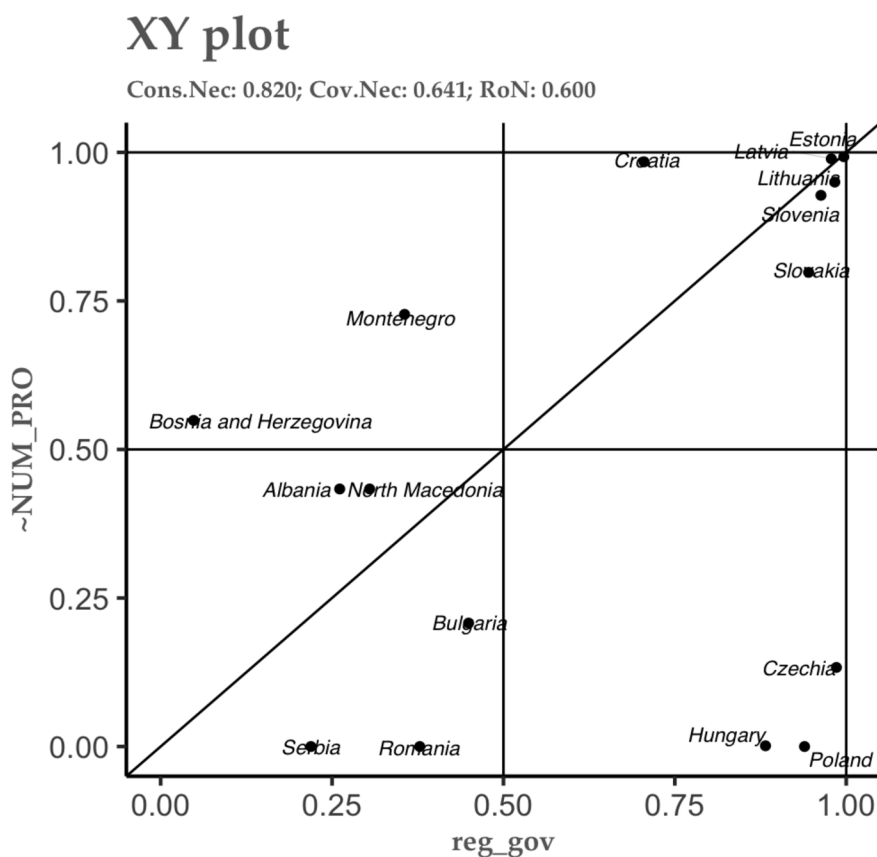
Tabuľka 3.1. zobrazuje porovnanie výsledkov pre premennú *reg_gov* v analýze nutných podmienok pre *NUM_PRO* a \sim *NUM_PRO*

	Cons.Nec	Cov.Nec	RoN	
\sim reg_gov	0,526	0,739	0,877	\Rightarrow NUM_PRO
reg_gov	0,820	0,642	0,600	\Rightarrow \sim NUM_PRO

(Zdroj: Autor, program R)

Pre identifikáciu prípadov, ktorých sa táto nutná podmienka ($\text{reg_gov} \Leftarrow \sim\text{NUM_PRO}$) týka, si môžeme vizualizovať XY graf (3.1.), na ktorom ich môžeme vidieť v pravom hornom kvadrante pod diagonálnou čiarou. Ide o krajiny ako Estónsko, Litva, Slovinsko či Slovensko, ktoré majú nízku mieru čínskej ekonomickej aktivity a vysokú mieru kvality regulácii a vládnutia. Zároveň môžeme vidieť, že tento vzťah neplatí v krajinách ako Česko, Maďarsko a Poľsko, kde môžeme sledovať vysokú mieru *reg_gov* a *NUM_PRO* zároveň.

Graf 3.1. zobrazuje vzťah medzi vysokou kvalitou regulácii a vládnutia a nízkou mierou ekonomickej aktivity Číny v krajine

(Zdroj: Autor, program R)

Pri hľadaní nutných podmienok sa nemusíme spoliehať len čisto na nutnosť individuálnych parametrov, ale vieme aplikovať test nutných podmienok aj takým spôsobom, kedy nám program zobrazí konjunkcie¹⁰ alebo disjunkcie¹¹ dvoch a viacerých premenných. Premennú v takejto kombinácii taktiež nazývame dostatočnou ale nie nutnou časťou faktora, ktorý je nedostatočný, ale nutný pre výsledok (SUIN conditions). To znamená, že nám vzniknú kombinácie hovoriace, že buď platí jeden faktor alebo druhý. Je nutné ich však vnímať spolu, pretože oddelene nie sú nutné, resp. dostatočné. Inými slovami, len spolu dokážu tvoriť nutnú podmienku. Pre náš prípad sme si stanovili hranicu konzistentnosti (inclN) na úroveň 0.8, pretože výsledky s vyššou hranicou konzistentnosti nám síce vyšli, avšak s príliš nízkou relevanciou (RoN)¹². Z toho dôvodu sme si podľa Oana et al (2021) a Duşa (2024) nastavili hranicu pre RoN na 0.6 a hranicu konzistentnosti (inclN) na 0.8, z čoho nám vyšli dve kombinácie SUIN podmienok. Ukazuje sa, že nízka kvalita regulácií a vládnutia alebo vysoký podiel čínskeho exportu, či nízky podiel európskych fondov alebo vysoký podiel exportu, tvoria SUIN podmienky. Obe tieto kombinácie do určitej miery pokrývajú približne 70% skúmaných prípadov.

Tabuľka 3.2. zobrazuje výstup z testu SUIN podmienok

	inclN	RoN	covN
~reg_gov + exp_china	0.888	0.679	0.707
~eu_pay + exp_china	0.892	0.637	0.683

(Zdroj: Autor, program R)

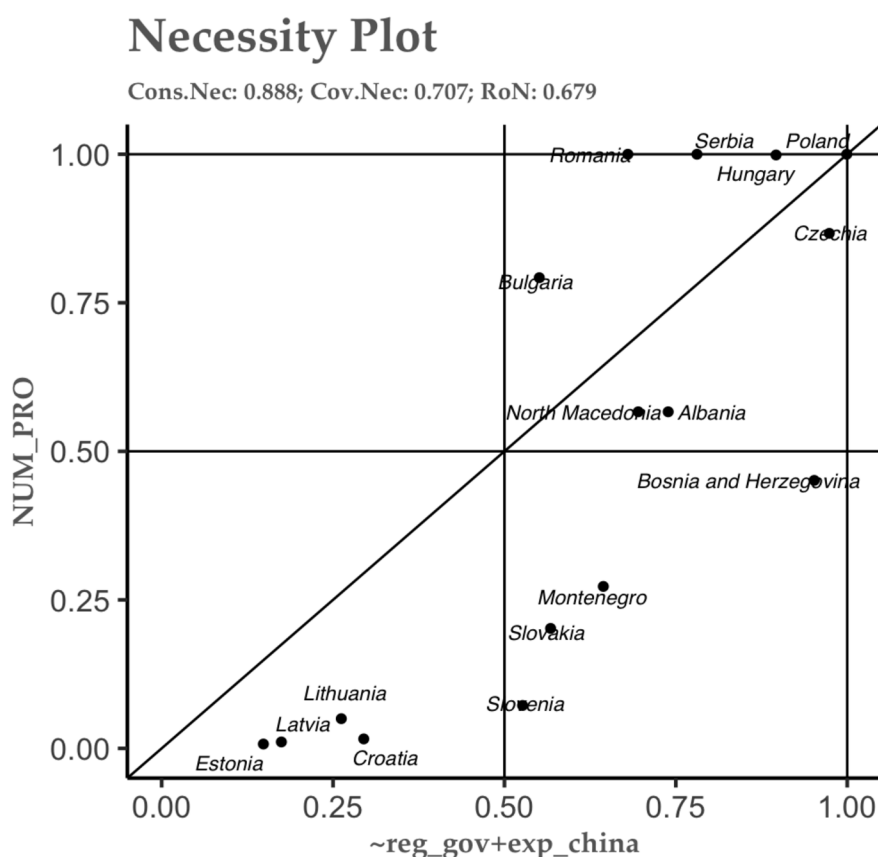
Pomocou nasledujúcej vizualizácie si vieme ukázať, ktoré krajiny spadajú pod vyššie spomenuté podmienky, ktoré nespĺňajú faktory pre SUIN podmienky a ktoré nie sú vôbec obsiahnuté v týchto podmienkach.

¹⁰ Konjunkcia = X a Z zároveň, resp. $X*Z \Leftrightarrow Y$

¹¹ Disjunkcia = X alebo Z, resp. $X+Z \Leftrightarrow Y$

¹² Relevancia blížiac sa k 0.5 alebo nižšie sa začína považovať za nedostatočnú a preto sa aj výsledky s takouto hodnotou RoN považujú za irelevantné

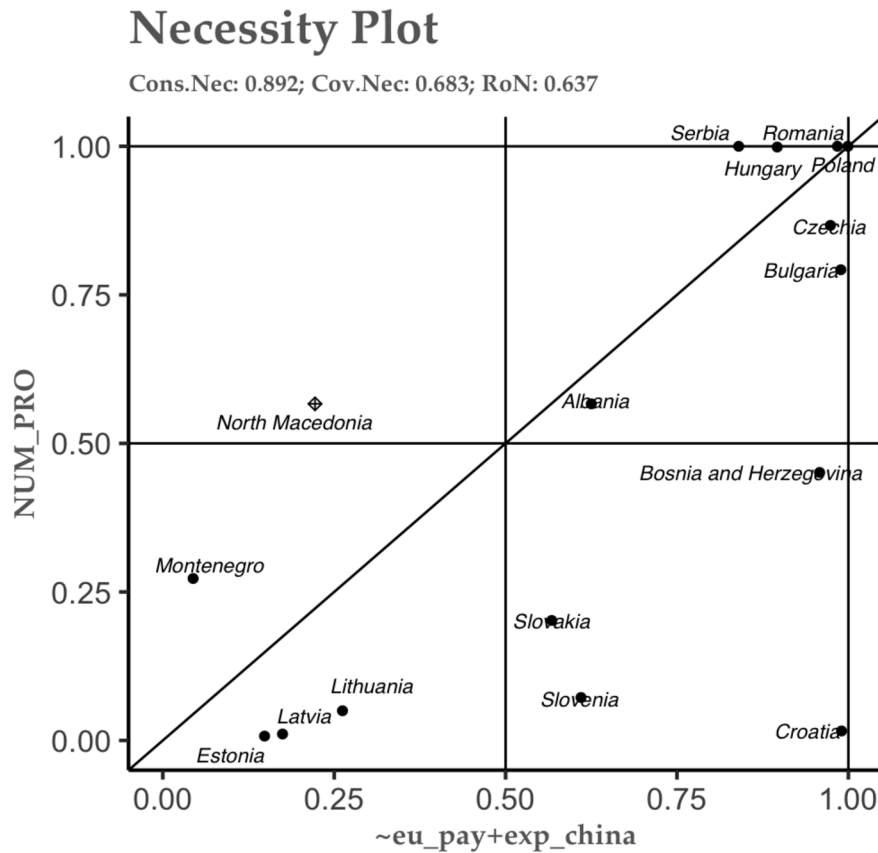
Graf 3.2. zobrazuje rozloženie prípadov vo vzťahu prvej SUIN podmienky a NUM_PRO

(Zdroj: Autor, program R)

Graf 3.2. nám umožňuje identifikovať prípady spadajúce do množiny prípadov, ktoré sa dajú vysvetliť prvou SUIN podmienkou. Keďže sa jedná o nutnú podmienku, musíme sa pozerať na prípady s vyššou hodnotou SUIN podmienky ako NUM_PRO. To znamená na prípady pod diagonálnou čiarou. Pre Česko, Severné Macedónsko a Albánsko platí vzťah, že čím vyššie členstvo v množine SUIN podmienky, tým vyššia ekonomická aktivita Číny v krajine. Ak sa na to pozrieme bližšie, tak napríklad pre Česko platí, že má skoro plné členstvo v premennej reg_gov aj v exp_china. To znamená, že exp_china je tým dôležitým faktorom v SUIN podmienke pre prípad Česka. Pre Severné Macedónsko a Albánsko platí to isté, avšak pre premennú reg_gov. Bulharsko, Rumunsko, Srbsko, Maďarsko a Poľsko nespĺňajú kritéria SUIN podmienky aby platilo, že aj tieto krajiny môžu byť vysvetlené prvou SUIN podmienkou.

Graf 3.3. zobrazuje rozloženie prípadov pre vzťah druhej SUIN podmienky a NUM_PRO

(Zdroj: Autor, program R)

V druhej SUIN podmienke nám platí rovnaký vzťah miery čínskeho exportu u Česka a Albánsko má rovnako ako pri reg_gov vzťah s nízkym podielom európskych fondov ($\sim eu_pay$). Albánsko dopĺňa v rovnakom vzťahu aj Bulharsko, ktoré má tiež nízky podiel európskych fondov a nízky podiel čínskeho exportu. Rozdiel v týchto dvoch podmienkach nám nastáva v tom, že pri druhej SUIN podmienke identifikujeme Severné Macedónsko ako prípad, ktorý sa vôbec nedá vysvetliť disjunkciou faktorov $\sim eu_pay$ a exp_china . Dôvodom je, že má vyšší podiel členstva v množine NUM_PRO, ale zároveň pomerne nízky v množine druhej SUIN podmienky.

3.1. Politické sympatie nad ekonomickými záujmami

V poslednej časti analýzy sme spravili test dostatočných podmienok pre ekonomickú aktivitu Číny v CEE. Podmienky sú dostatočné vtedy, keď analyzovaný jav Y (NUM_PRO) je nadmnožinou premenných X, ktoré testujeme na skúmanom jave (determinanty). To znamená, že platí vzťah, že ak je prítomné X, tak musí byť prítomný

aj Y. Sú to podmienky, ktoré sú dostatočné pre uskutočnenie Y a keďže sú dostatočné, tak musia byť v kombináciach s ďalšími podmienkami. V opačnom prípade by podmienka bola dostatočná a nutná zároveň.

Ako prvé sme si v rámci testu dostatočných podmienok spravili tabuľku pravdivosti (truthtable), ktorá nám zobrazí všetky kombinácie možností, kedy jednotlivé nezávislé premenné buď sú alebo nie sú prítomné. Ku každej kombinácii nám priradí prípad, ktorý ak existuje, tak je ňou vysvetliteľný. Táto tabuľka je potrebná pre následnú logickú minimalizáciu, ktorá má za cieľ nájsť najjednoduchšie, no zároveň najlepšie kombinácie dostatočných premenných. Tie budú vysvetľovať kauzálne vzťahy pre čínsku ekonomickú aktivitu v Strednej a Východnej Európe. Výsledkom minimalizácie je 5 konjunkcií podmienok a 6 disjunkcií kombinácií týchto podmienok.

Tabuľka 3.4. zobrazuje výstup minimalizácie s piatimi konjunkciami determinantov

	inclS	PRI	covS	covU
~tci*~gov_dept	0,899317	0,819814	0,370694	0,021282
~fh_dem*diplo_visit	0,908019	0,872046	0,34863	0,01764
~gdp_cap*~gov_dept	0,82085	0,731056	0,382635	0,013438
~gdp_cap*diplo_visit	0,813787	0,753715	0,384764	0,012815
~gov_dept*~reg_gov	0,923531	0,856623	0,323299	0,003711

(Zdroj: Autor, program R)

Tabuľka 3.5. zobrazuje výstup minimalizácie so šiestimi disjunkciami kombinácií determinantov

	inclS	PRI	covS
~tci*~gov_dept + ~fh_dem*diplo_visit	0.895	0.848	0.572
~tci*~gov_dept + ~gdp_cap*diplo_visit	0.845	0.784	0.596
~fh_dem*diplo_visit + ~gdp_cap*~gov_dept	0.843	0.791	0.585
~fh_dem*diplo_visit + ~gov_dept*~reg_gov	0.910	0.869	0.525
~gdp_cap*~gov_dept + ~gdp_cap*diplo_visit	0.842	0.789	0.580
~gdp_cap*diplo_visit + ~gov_dept*~reg_gov	0.840	0.776	0.543

(Zdroj: Autor, program R)

Výstup nám ponúka niekoľko významných kombinácií a ciest, ktoré dostatočne vysvetľujú čínsku ekonomickú prítomnosť. Všetky by sa do istej miery dali interpretovať a rozložiť na drobné. Pre naše potreby sme vyhodnotili, že dostačujúce bude interpretovať konjunkcie, ktoré majú konzistentnosť vyššiu než 0.9, respektíve sa k nej limitne blížia. To znamená, že si v nasledujúcich podkapitolách bližšie vysvetlíme nasledujúce konjunkcie a s nimi spojené významné disjunkcie.

Tabuľka 3.6. *slúži na ujasnenie kombinácií dostatočných podmienok, ktoré budeme bližšie rozoberať*

	inclS	PRI	covS	covU
~tci*~gov_dept	0,899317	0,819814	0,370694	0,021282
~fh_dem*diplo_visit	0,908019	0,872046	0,34863	0,01764
~gov_dept*~reg_gov	0,923531	0,856623	0,323299	0,003711

(Zdroj: Autor, program R)

Tabuľka 3.7. *slúži na ujasnenie kombinácií dostatočných podmienok (riešení), ktoré budeme bližšie rozoberať*

	inclS	PRI	covS
~tci*~gov_dept + ~fh_dem*diplo_visit	0.895	0.848	0.572
~fh_dem*diplo_visit + ~gov_dept*~reg_gov	0.910	0.869	0.525

(Zdroj: Autor, program R)

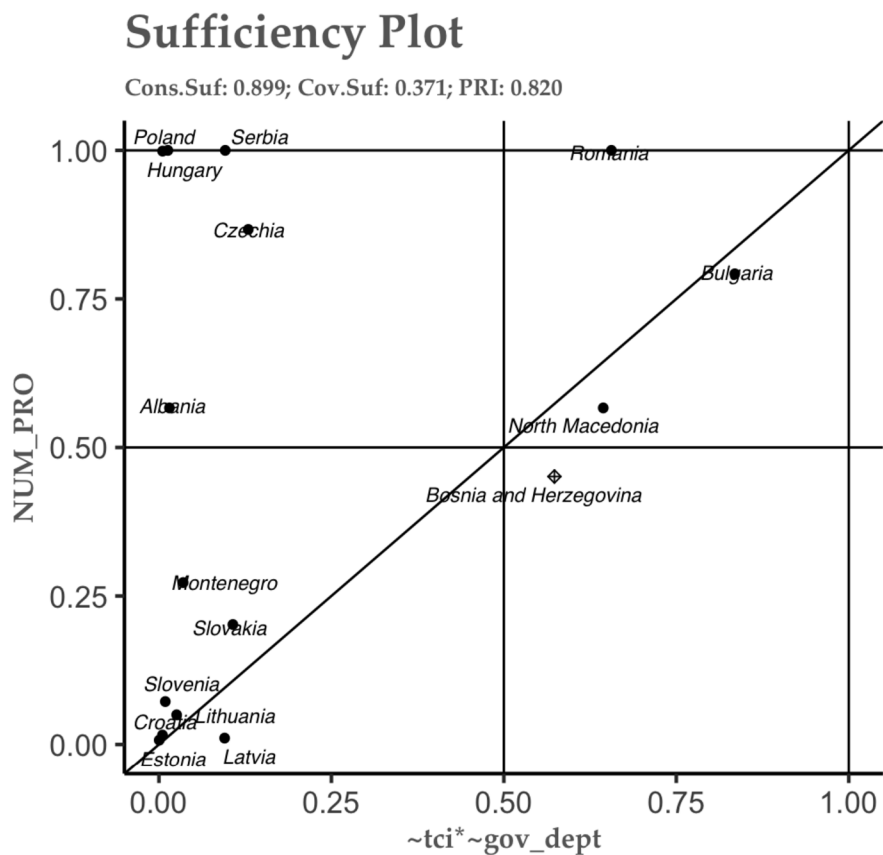
3.1.1 Nezadlžené podplácanie

~tci~gov_dept*

Prvá kombinácia dostatočných podmienok nám hovorí, že vysoká korupcia a nízke zadlženie štátu tvorí jednu z dostatočných podmienok, ktoré dokážu do istej miery vysvetliť vysokú ekonomickú aktivitu v krajinách Strednej a Východnej Európy. Publikácie, ktoré sa zameriavali na analýzu čínskych investícií a ekonomickej prítomnosti prevažne v Afrických krajinách, pričom skúmali korupciu ako faktor ovplyvňujúci rozhodovanie Číny zistili, že Čína investuje do krajín s nižšou korupciou. A keď náhodou aj investuje do krajiny s vysokou korupciou, tak to koreluje s prístupom k nerastným surovinám v daných krajinách (Culver, 2021; Tawiah et al., 2022 & Yuan et al., 2021). Následne aj ako Amerandei (2013) píše o korupcii a priamych zahraničných investíciách v Strednej a Východnej Európe nám ukazuje, že korupcia

negatívne ovplyvňuje prísun investičných projektov. Zároveň je však dôležité zdôrazniť, že ako argumentuje Iloie (2015), korupcia nemusí mať vôbec žiadny vplyv na prísun investícií. V otázke nízkeho štátneho dlhu sa nám potvrdzuje naša druhá hypotéza (H2), kde sme na základe viacerých zdrojov tvrdili, že existuje priama úmera medzi nízkym dlhom a prísunom investícií do krajiny. V prípade hypotézy o korupcii (H5) vyzerá byť náš predpoklad takisto správny a hypotézu s tvrdením, že Čína bude ekonomicky viac aktívna v krajinách s horším vnímaním korupcie na našich dátach potvrdzujeme.

Tabuľka 3.8. zobrazuje rozloženie skúmaných krajín vo vzťahu NUM_PRO a $\sim tci^* \sim gov_dept$

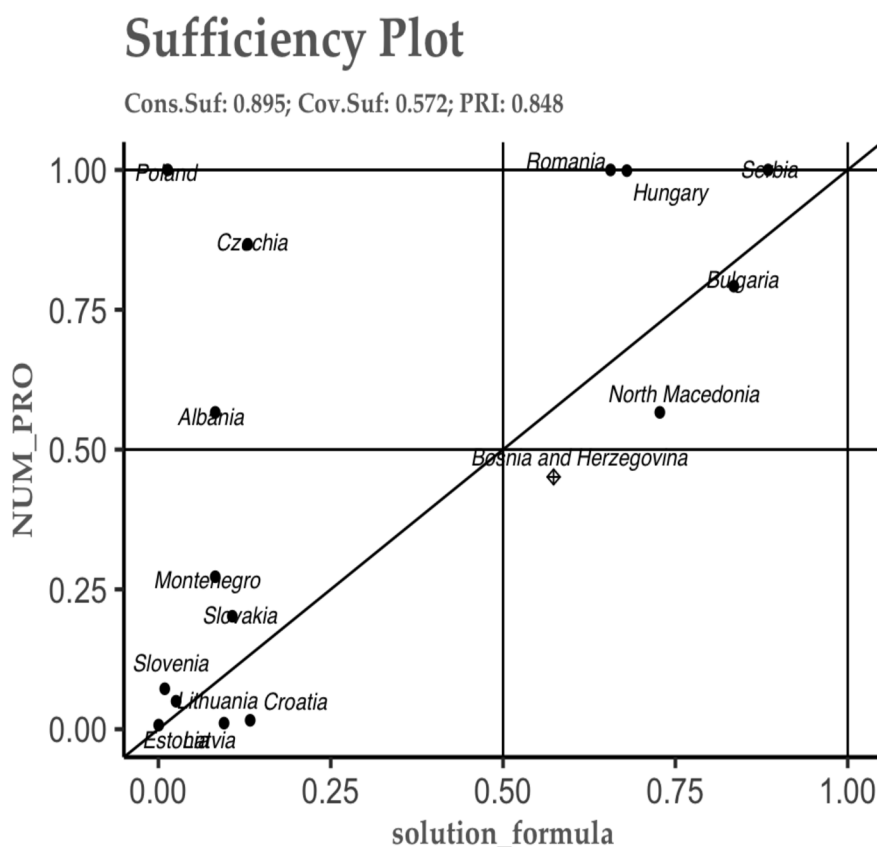

(Zdroj: Autor, program R)

Keď sa na to pomocou grafu 3.8. pozrieme z pohľadu jednotlivých krajín tak môžeme vidieť, že jediná krajina, pre ktorú platí táto dostatočná podmienka a spĺňa kritéria pre relevanciu dostatočnej podmienky je Rumunsko. Rovnako vidíme, že viacero krajín s vysokým podielom čínskej ekonomickej aktivity, ktoré sa nachádzajú v grafe v ľavom hornom kvadrante, nie sú vysvetlené touto dostatočnou podmienkou. Severné Macedónsko a Bulharsko síce môžeme pozorovať v pravom hornom kvadrante

avšak nie sú dostatočne konzistentné a tým pádom nespĺňajú kritérium pre dostatočnú podmienku. Vo výsledkoch nám vyšlo, že táto dostatočná podmienka v kombinácii s dostatočnou podmienkou zahŕňajúcou čisto politické faktory ako nízky level demokracie a vysoký počet diplomatických stykov ($\sim tci * \sim gov_dept + \sim fh_dem * diplo_visit$), nám dokáže do určitej miery vysvetliť až 50% skúmaných prípadov. To znamená, že prítomnosť buď prvej alebo druhej dostatočnej premennej dokázu spolu v rámci našich dát vysvetliť približne 8 krajín, či už v pozitívnom alebo negatívnom vzťahu.

Graf 3.9. nám zobrazuje rozloženie skúmaných krajín vo vzťahu NUM_PRO a $\sim tci * \sim gov_dept + \sim fh_dem * diplo_visit$

(Zdroj: Autor, program R)

Podľa grafického znázornenia (graf 3.9.) môžeme vidieť, že Čína sa v Strednej a Východnej Európe angažuje primárne v krajinách ako sú Rumunsko, Maďarsko či Srbsko a do určitej miery aj Bulharsko či Severné Macedónsko. Pre tieto krajiny platí, že buď majú vysokú korupciu a nízky štátny dlh alebo nízku úroveň demokracie a vysoký počet diplomatických stykov s Čínou. Tieto faktory, ktoré sú prítomné u

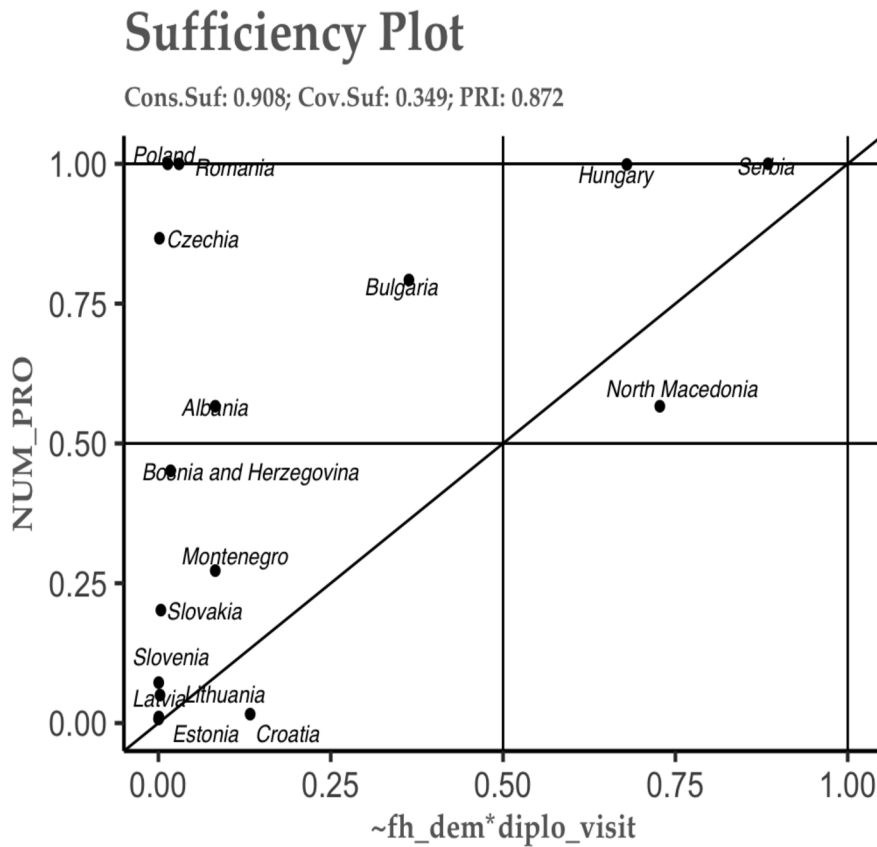
spomenutých krajín nám vytvárajú jednu z možností, respektíve kombinácii, ktoré môžu na základe nášho datasetu a teoretického poznania motivovať Čínu sa ekonomicky angažovať.

3.1.2. Slabá demokracia so silným putom

*~fh_dem*diplo_visit*

Dostatočná podmienka konjunkcie determinantov nízkej úrovne demokracie a vysokého počtu diplomatických stykov nám hovorí, že Čína je na základe nášho výberu determinantov do určitej miery motivovaná práve nižšou mierou demokracie a vyššou mierou diplomatických stykov. Hoci sme narazili na nezhody a názorovú nekonzistentnosť pri formulovaní hypotéz o vplyve úrovne demokracie na mieru čínskej ekonomickej aktivity v daných krajinách, demokraciu sme ako faktor zaradili do analýz. Z výsledkov vyplýva, že v rámci nášho datasetu s krajinami CEE sa nám podarilo potvrdiť hypotézu (H6), že Čína je náchylnejšia k ekonomickej aktivite v krajine s nižšou úrovňou demokracie. Je však dôležité si uvedomiť, že to platí len za podmienky, že daná krajina spadá aj do množiny krajín s vyššou mierou diplomatických stykov s Čínou na najvyšších úrovniach. Tým sa nám automaticky potvrdzuje aj hypotéza, ktorá tvrdí, že Čína je náchylnejšia k ekonomickej aktivite v krajinách, s ktorými má vyššiu mieru diplomatických stykov (H7).

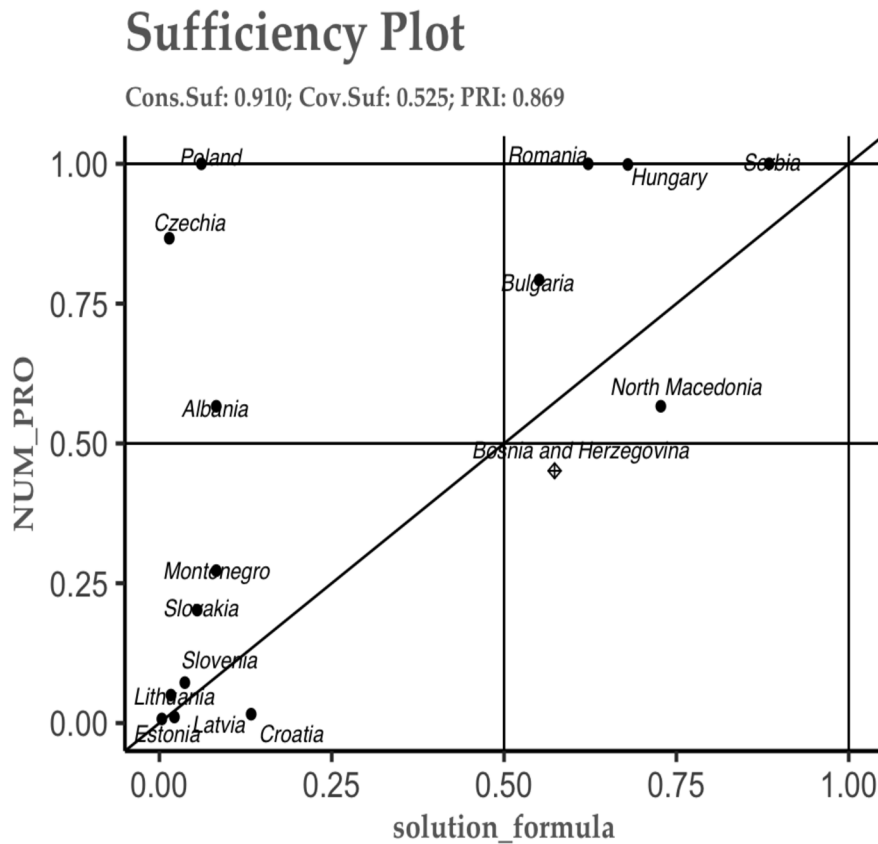
Graf 3.10. nám zobrazuje rozloženie skúmaných krajín vo vzťahu NUM_PRO a $\sim fh_dem * diplo_visit$

(Zdroj: Autor, program R)

Túto podmienku, inak nazvanú aj ako “slabá demokracia so silným putom”, reprezentujú konkrétne dve krajiny a to Maďarsko a Srbsko. Severné Macedónsko by sme rovnako mohlo zaradiť medzi krajiny pre ktoré platí táto podmienka, avšak nespĺňa kritéria pre dostatočnú podmienku. Ako sme si ukázali v predošlej podkapitole, táto dostatočná podmienka figuruje vo viacerých možných cestách, ktoré sa snažia vysvetliť vyššiu mieru čínskej ekonomickej prítomnosti. Jedna z týchto ciest je aj v kombinácii s determinantmi štátneho dlhu a kvality regulácii a vládnutia. Táto cesta teda hovorí, že niečo cez 50% prípadov môže byť vysvetlených cez disjunkciu dvoch dostatočných podmienok. A to buď má krajina slabú demokraciu a silné puto s Čínou alebo je bez dlhu, ale aj bez štátnych inštitúcií ($\sim fh_dem * diplo_visit + \sim gov_dept * \sim reg_gov$).

Graf 3.11. nám zobrazuje rozloženie skúmaných krajín vo vzťahu NUM_PRO a $\sim fh_dem * diplo_visit + \sim gov_dept * \sim reg_gov$

(Zdroj: Autor, program R)

Je viditeľné, že pri skombinovaní týchto dvoch dostatočných podmienok sa nám do skupiny krajín, ktoré túto vysvetľujúcu cestu reprezentujú, pridajú aj krajiny ako Rumunsko a Bulharsko. To znamená, že spolu s Maďarskom a Srbskom predstavujú nami druhú vybranú kombináciu dostatočných podmienok, ktoré sme posúdili za najrelevantnejšie.

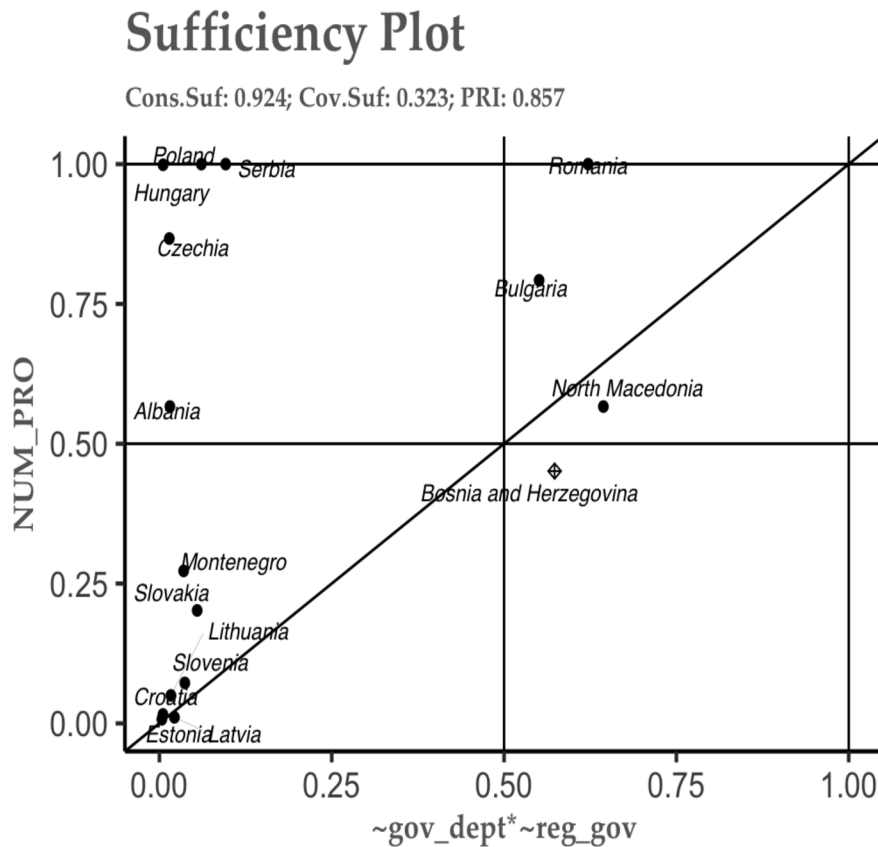
3.1.3. Bez dlhu a štátnych inštitúcií

$\sim gov_dept * \sim reg_gov$

Poslednou nami vybranou dostatočnou podmienkou je už spomínaná konjunkcia podmienok štátneho dlhu a kvality regulácii a vládnutia. Na základe tejto dostatočnej podmienky by mala byť Čína do určitej miery motivovaná sa ekonomicky angažovať v krajinách, ktoré majú nízky štátny dlh, no zároveň nízku kvalitu regulácii a vládnutia. Výsledky našej analýzy už skorej potvrdili našu hypotézu so štátnym dlhom a v tejto dostatočnej podmienke potvrdili aj hypotézu (H4), ktorá tvrdí, že Čína je náchyľnejšia k

väčšej miere ekonomickej aktivity v krajinách, ktoré majú nižšiu kvalitu regulácii a vládnutia. Dôležitosť premennej `reg_gov` sme si dokázali aj v teste nutných podmienok, kedy nám vyšlo, že vysoká kvalita regulácii a vládnutia do istej miery zaručuje to, že Čína v krajine bude mať nižšiu mieru investícií, čo neplatilo pre Česko, Maďarsko a Poľsko.

Graf 3.12 nám zobrazuje rozloženie skúmaných krajín vo vzťahu `NUM_PRO` a `~gov_dept*~reg_gov`

(Zdroj: Autor, program R)

Podmienky, ktoré sú zahrnuté v rámci tejto dostatočnej podmienky sú podmienkami, ktoré vieme nájsť primárne v Bulharsku a Rumunsku. Môžeme si však všimnúť, že pri všetkých dostatočných podmienkach a ich kombináciách v takzvaných vysvetľujúcich cestách sa Česko, Poľsko a Albánsko objavujú v ľavom hornom kvadrante grafu, čo znamená, že majú vysokú mieru čínskej ekonomickej aktivity, no majú veľmi malú až skoro žiadnu mieru členstva v množinách, ktoré boli testované voči premennej `NUM_PRO`. Tento jav bol prítomný pri všetkých podmienkach, ktoré nám vyšli a sú zobrazené v tabuľke 3.5. Inými slovami, Česko, Poľsko a Albánsko neboli

vysvetlené žiadnou z našich determinantov a ani ich kombinácii, čo si zaslúži podrobnejšie zhodnotenie v nasledujúcej poslednej podkapitole.

3.2. Investície do veľkých ekonomík Strednej Európy a Albánsko

Ako sme už načrtli v predošlej podkapitole dve veľké ekonomiky Strednej Európy a jedna pomerne zoastalejšia ekonomika západného balkánu. Albánsko by sme ešte v tomto jave mali brať trochu s rezervou, pretože sa neteší takej veľkej miere čínskej ekonomickej aktivity, ktorá sa približuje v kalibrovanej hodnote k 0.5. No Česko a Poľsko už sú krajiny, ktoré medzi rokmi 2010–2020 patrili medzi tie, ktorých miera čínskych investícií patrí medzi tie najvyššie, v prípade Poľska úplne najvyššie, medzi skúmanými krajinami Strednej a Východnej Európy.

Tabuľka 3.8. *nám ukazuje kalibrované hodnoty Albánska, Česka a Poľska*

Krajiny	NUM_PRO	tci	fh_dem	gdp_cap	gov_dept	reg_gov	eu_pay	diplo_visit	exp_china
Albánsko	0,567	0,005	0,036	0,005	0,985	0,261	0,375	0,082	0,068
Česko	0,867	0,870	0,998	1,000	0,356	0,986	0,837	0,996	0,974
Poľsko	1,000	0,987	0,987	0,397	0,686	0,939	0,669	0,208	0,999

(Zdroj: Autor)

V snahe pochopiť a prípadne identifikovať, či navrhnuť faktory, ktoré vedú Čínu k vyššej ekonomickej aktivite v týchto troch deviantných prípadoch sme si pozreli na kalibrované hodnoty a podľa našich hypotéz a teórie za nimi sme sa identifikovali, ktoré premenné spĺňajú nami dané kritéria. Pri Albánsku môžeme vidieť, že 4 determinanty spĺňajú teoretické predpoklady, no nepasujú do kombinácii podmienok, ktoré boli v analýze identifikované ako významné. Samozrejme tieto faktory môžu zohrávať rolu pri motiváciách Číny, no môžu to byť aj determinanty, ktoré v našej analýze nie sú zahrnuté. Takými faktormi môžu byť napr. historické vzťahy respektíve historická blízkosť, ktorá práve v čínsko-albánskych vzťahoch sú pomerne významná (Nurdun, 2023) alebo to môže byť aj faktor prímorskej lokácie Albánska, či susediacim Gréckom, ktoré má veľmi významné obchodné vzťahy s Čínou (Karakatsani, 2023), čo môže automaticky spôsobovať spillover efekt smerom do Albánska.

V prípade Česka sme v rámci našich determinantov identifikovali tri, ktoré sú v súlade s teoretickými predpokladmi, no rovnako nie sú zahrnuté do výsledkov analýzy. Česko-Čínske vzťahy sú veľmi špecifické, pretože ak si zoberieme ich vývoj od roku

1993, kedy vznikla samostatná Česká Republika, tak môžeme vidieť, že dynamika vzťahov si prešla svojou sínusoidou. V 90tych rokoch to bola kritická zahraničná politika Václava Havla, ktorej odkaz bol v roku 2010 utlmený prezidentom Milošom Zemanom a vládnu Sociálnou Demokraciou so silnou podporou v pro čínskej politike od súkromných podnikateľov. Tieto vzťahy boli prevažne motivované ekonomickou návratnosťou z ekonomicky rastúcej Číny, čo sa zdalo ako výhodný nápad po doznievajúcej ekonomickej kríze, ktorá postihla prevažne Západ (AIES, 2021, s. 17-26 ;Šebok, 2021). To viedlo k rozhodnutia pripojiť sa k BRI a platforme 16+1, čo malo zabezpečiť tieto predstavy. Kroky prezidenta Miloša Zemana a vládných politikov, či podnikateľov môžeme v našich dátach vidieť vo vysokej miere diplomatických stykov, kedy Česko je krajina s druhým najvyšším počtom spomedzi nami skúmaných krajín Strednej a Východnej Európy. Je vhodné vyzdvihnúť, že prípad Česka je dobrým príkladom pre to, aby sme túto analýzu skôr brali ako nejaký pred vstupný bod, resp. ako snahu identifikovať vzorce ekonomického správania Číny v skúmaných krajinách, pred tým než sa výskumník pustí do analýzy jednotlivých prípadov a bude posudzovať lokálne politické, či ekonomické podmienky a faktory, ktoré môžu ovplyvňovať mieru ekonomického angažovania sa Číny v danej krajine.

Nakoniec nám zostáva Poľsko, ktoré v rámci nášho datasetu výrazne vyčnievalo nad ostatnými skúmanými krajinami v počte investičných projektov, no aj napriek tomu nám nevyšlo v analýze významne reprezentované žiadnou z kombinácií, ktoré nám určujú potenciálne súbory determinantov čínskeho ekonomického angažovania. Poľsko taktiež podľa našich dát nesplňuje ani jednu nami zadanú hypotézu. Rovnako ako Česká republika tak aj Poľsko bolo do určitej miery motivované sa po roku 2008 snažiť priblížiť Číne čím dúfala, že pritiahne do krajiny investície. Avšak viacero publikácií poukazuje na to, že čínsko-poľské vzťahy nie sú do takej miery významné a v podstate kontraindikujú naše dáta (AIES, 2021, s. 63-77; Bachulska, 2023). Je dôležité zdôrazniť, že naše dáta pre čínsku ekonomickú aktivitu (NUM_PRO) nie sú prepočítané na jedného obyvateľa a preto nám aj Poľsko môže vychádzať veľmi výrazne vysoko od ostatných skúmaných krajín. Zároveň je však potrebné zdôrazniť, že naše dáta sa netýkajú len BRI projektov a investícií, ale sú tam zahrnuté aj pomerne bežné investície do automobilového priemyslu, technológii a podobne. Ak by sme mali zobrať do úvahy, že naše dáta nie sú prepočítané na jedného obyvateľa, čo by výrazne ovplyvnilo mieru čínskej ekonomickej aktivity pri Poľsku, čo by aj potvrdzovalo závery, ktoré sú uvádzané vo viacerých publikáciách. Na základe toho je logické, že Poľsko

nepotvrďuje ani jednu hypotézu a významne nefiguruje vo výsledkoch našej analýzy, keďže v skutočnosti nepatrí do skupiny krajín s vysokou mierou čínskej ekonomickej aktivity.

ZÁVER

Cieľom tejto práce bolo pomocou kvalitatívnej komparatívnej analýzy identifikovať príčiny alebo kombinácie príčin čínskej ekonomickej aktivity v Strednej a Východnej Európe medzi rokmi 2010–2020. Na základe nami prevedenej QCA analýzy na našich agregovaných dátach môžeme prezentovať nasledujúce výsledky. V rámci testu samostatných nutných podmienok sa nám podarilo identifikovať, že vysoká kvalita regulácií a vládnutia slúži ako nutná podmienka pre nízku ekonomickú aktivitu Číny v sledovanom regióne. To reprezentujú primárne pobaltské krajiny. V nasledujúcom teste SUIN podmienok sa nám podarilo identifikovať dva hodnotovo významné výsledky. Z toho vieme záverom povedať, že nízka kvalita regulácií a vládnutia a nízka miera prijímaných európskych fondov tvoria obe v kombinácii s vysokým podielom čínskeho exportu podmienky. Tie vedú k vysokej ekonomickej aktivite v Strednej a Východnej Európe. Nasledovný test dostatočných podmienok nám priniesol päť podmienok a šesť kombinácií týchto podmienok. Najvýznamnejšími dostatočnými podmienkami boli vysoká korupcia s nízkym štátnym dlhom, nízka úroveň demokracie s vysokým počtom diplomatických stykov a nízky štátny dlh s nízkou kvalitou regulácií a vládnutia. Celkovo nám najvýznamnejšie vyšiel faktor kvality regulácií a vládnutia, ktorý významne figuroval v nutných aj dostatočných podmienkach. Podobne nám vyšla podmienka vysokého počtu diplomatických stykov, ktorá nám veľmi jasne vychádzala aj v teoretickom predpoklade. Na naše prekvapenie miera prijímaných európskych fondov nezohrávala tak významnú rolu ako sme zo začiatku predpokladali. Z toho vieme vyvodiť, že sa nám podarilo potvrdiť päť zo siedmich našich teoretických predpokladov a to konkrétne hypotézy týkajúce sa nízkeho štátneho dlhu, nízkej kvality regulácií a vládnutia, vysokej korupcie, nízkej úrovne demokracie a vysokého počtu diplomatických stykov.

Za hlavný výstup tejto práce by sme označili zistenie, že politické dôvody prevažujú nad tými ekonomickými, avšak je nutné dodať, že len v jednom prípade je dostatočná podmienka tvorená čisto politickými faktormi, čo znamená, že nejde arbitrárne povedať, že Čína sa riadi v ekonomickej aktivite čisto podľa politických faktorov¹³. Tieto podmienky sa v ďalších troch prípadoch kombinovali s dvoma ekonomickými faktormi a to s nízkym štátnym dlhom a nízkym HDP na osobu čo nám ukazuje, že okrem politických faktorov hrajú rolu aj dva makroekonomické. Hlavné

¹³ Pod politickými faktormi myslíme vysokú korupciu, nízku úroveň demokracie, vysoký počet diplomatických stykov a kvalitu regulácií a vládnutia.

tvrdenie, že politické faktory v našich výsledkoch prevažujú je podporené aj faktom, že krajiny, ktoré patria do hlavných zistených vzťahov, sú krajiny ako Maďarsko a Srbsko. V kontexte Maďarska a Srbska je pomerne jasná dynamika lokálnych vlád medzi rokmi 2010 až 2020 vo vzťahu s Čínou, kedy vlády Viktora Orbána a Aleksandra Vucica preukazovali nadmieru významné vzťahy s ČLR. Maďarská vláda napríklad po kríze v roku 2008 oznámila tzv. *Eastern Opening* stratégiu čo malo predstavovať snahu o diverzifikovanie ekonomických vzťahov od závislosti na členských štátoch EÚ (Greilinger, 2023; Karásková et al, 2018, 19-27). Srbsko má podobný vývoj dynamiky vzťahov s Čínou, no s rozdielom, že významnú rolu v posilnení vzťahov hralo aj vyhlásenie samostatnosti Kosova v roku 2008, ktoré Čína neuznala a dodnes neuznáva (Vuksanovic, 2021). Vzťahy Rumunska a Bulharska sa niesli v znamení pragmatizmu, nezaostávaní za druhými krajinami CEE vo vzťahoch s Čínou, uprednostňovaním európskej integrácie, významnými vzťahmi s USA a hlavne vnútropolitickým nastavením a verejnou mienkou voči Číne (Kandilarov, 2023; Song, 2017).

V procese práce sme samozrejme odhalili aj nedostatky nášho uvažovania o tejto skúmanej problematike. Ako prvý a najzásadnejší problém vidím vo výbere dát, ktoré tvoria závislú premennú (NUM_PRO). Keďže ide čisto o počet projektov a investícií v daných krajinách, tak to neodpovedá ich povahe a váhe, čo nám môže skresľovať výsledky, keďže je rozdiel ak krajina má 30 projektov so zanedbateľne nízkou hodnotou a krajina, ktorá má 15 projektov, ale ich hodnota a význam je vyššia než pri prvej krajine. Z toho dôvodu sme však použili podiel čínskeho exportu do jednotlivých krajín ako krížovú validáciu, pričom ale ani tento údaj nie je ideálny. Je potrebné taktiež zdôrazniť, že kalibrovanie datasetu je z povahy QCA ako kvalitatívnej metódy veľmi subjektívna záležitosť a priamo od toho sa odvíjajú aj výsledky. Tieto veci by mal mať čitateľ na pamäti pri čítaní tejto práce, tak ako aj to, že naše výsledky a výstupy nie sú žiadnym arbitrárnym výsledkom a celé to stojí na subjektivite autora, ktorá musí byť samozrejme racionalizovaná odbornou literatúrou a dátami. Za menší, ale stále podstatný nedostatok považujeme to, že naše dáta sú spriemerované z rozmedzia 10tich rokov, čo nám do určitej miery môže skresľovať výsledok.

Za prínosy tejto práce považujeme využitie samotnej fuzzy QCA metódy a to primárne z toho dôvodu, že väčšina publikácií zaoberajúcimi sa čínskymi investíciami alebo čínskou ekonomickou aktivitou využívali primárne kvantitatívne regresné modely, čo im umožňuje skúmať kauzálne vzťahy primárne cez korelačné koeficienty. Narozdiel od toho nám QCA umožňuje skúmať vďaka booleanovej algebre príčiny alebo skupiny

príčin, čo nám vytvára viacero vysvetľujúcich ciest skúmaného fenoménu. Na základe výsledkov tejto práce by sme vedeli navrhnúť nadväzujúce skúmanie jednotlivých krajín pomocou prípadových štúdií, či process tracingu, čo by nám umožnilo skúmať vývoj prístupu jednotlivých krajín k Číne a jej investíciám, či práve naopak, ako sa menil prístup Číny k jednotlivým krajinám. Rovnako nám táto práca aj ukazuje potenciál kvalitatívnej komparatívnej analýzy a jej flexibilitu použitia pri veľkej škále tém v medzinárodných vzťahoch a politológii celkovo.

Táto práca a jej výsledky nám ukazujú jedno dôležité zistenie a to, že Čína sa skôr bude angažovať v krajinách, ktoré majú vládnuce strany alebo lídrov náchylnejších k prehĺbovaniu vzťahov s Čínou. Táto skutočnosť nám koreluje s našimi dátami a výsledkami, ktoré hovoria, že primárnymi determinantmi, sú vysoká korupcia, nízka úroveň demokracie, vysoký počet diplomatických stykov, nízka kvalita regulácií a vládnutia spolu s nízkym štátnym dlhom. Tento vzťah nie je arbitrárny a zovšeobecňujúci pre celý región Strednej a Východnej Európy, no prináša nám bližšie porozumenie čínskych ekonomických aktivít primárne po roku 2012 a spustenia iniciatívy Pásu a Cesty.

Anotace

Meno a priezvisko	Matúš Vicen
Názov práce	Politická Blížkosť alebo Ekonomické Výhody: QCA Analýza Čínskej Ekonomickej Prítomnosti v Strednej a Východnej Európe
Názov práce v angličtine	Political Proximity or Economic Attractiveness: QCA Analysis of Chinese Economic Presence in Central and Eastern Europe
Anotace	Bakalárska diplomová práca sa zaoberá príčinami čínskej ekonomickej aktivity v Strednej a Východnej Európe medzi rokmi 2010 až 2020. Práca skúma príčiny pomocou QCA analýzy, vďaka ktorej je možné analyzovať kombinácie príčin, čo umožňuje komplexné vysvetlenie skúmaného fenoménu.
Kľúčové slová	Čína, CEE, Iniciatíva Pásu a Cesty, ekonomicke aktivita, QCA, mlhavé množiny
Anotace v Angličtine	The Bachelor ' s thesis deals with the causes of Chinese economic activity in Central and Eastern Europe between 2010 and 2020. The work explores the causes using a QCA analysis which makes it possible to analyse the combinations of causes, allowing a comprehensive explanation of the phenomenon.
Kľúčové slová v angličtine	China, CEE, Belt and Road Initiative, economic activity, QCA, fuzzy set
Rozsah práce	56 strán
Jazyk práce	Slovenčina

ZDROJE

Abu Dayeh, B., & Janičko, M. (2021). Determinants of Chinese Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe. *Central European Business Review*, 10(3), 19-36. doi.org/10.18267/j.cebr.254

AidData. (2022). *China's Global Public Diplomacy Dashboard Dataset, Version 3.0*. Dostupné z: <http://china-dashboard.aiddata.org>

AIES (Eds.).(2021). *China's Engagement in Central and Eastern European Countries - China's Limited Footprint in Poland*. Austrian Institute for European and Security Policy (AIES), 17-26. Dostupné z: <https://www.aies.at/publikationen/2021/china-engagement-europe.php>

AIES (Eds.).(2021). *China's Engagement in Central and Eastern European Countries - China's Limited Footprint in Poland*. Austrian Institute for European and Security Policy (AIES), 63-77. Dostupné z: <https://www.aies.at/publikationen/2021/china-engagement-europe.php>

Amarandei, M. C. (2013). Corruption and Foreign direct investment. Evidence from Central and Eastern European states. *Editura Universității »Alexandru Ioan Cuza« din Iași*, 5(3), 311-322. Dostupné z: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=190355>

Asiedu, E., & Lien, D. (2011). *Democracy, foreign direct investment and natural resources*. *Journal of International Economics*, 84(1), 99-111. <https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2010.12.001>

ASPI ICPC. (2019). *Mapping China's Tech Giants: Supply chains & the global data collection ecosystem*. ASPI International Cyber Policy Center. Dostupné z: <https://chinatechmap.aspi.org.au/#/homepage/>

Bachulska, A.(2023). *Beyond business as usual: A China strategy for Poland*. European Council on Foreign Relations. Dostupné z: <https://ecfr.eu/article/beyond-business-as-usual-a-china-strategy-for-poland/>

Beneš, V., & Drulák, P. (Eds.). (2019). *Metodologie výzkumu politiky*. Sociologické nakladatelství (SLON).

- Bjarnason, F. S. (2013). *Determinants of Chinese investments within the EU* (Diplomová práca). Lund University, Lund.
- Blanchard, J. -M. F. (2017). China's Maritime Silk Road Initiative (MSRI) and Southeast Asia: A Chinese 'pond' not 'lake' in the Works. *Journal of Contemporary China*, 27(111), 329-343. <https://doi.org/10.1080/10670564.2018.1410959>
- Brown, K. (2017). *China's World: The Foreign Policy of the World's Newest Superpower*. Bloomsbury Academic.
- Buckley, P. J., Clegg, L. J., Cross, A. R., Liu, X., Voss, H. & Ping, Z. (2007). *The Determinants of Chinese Outward Foreign Direct Investment*. *Journal of International Business Studies*, 38(4), 499–518. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4540439>
- Chen, M. X., & Lin, C. (2018). *Foreign Investment Across the Belt and Road: Patterns, Determinants, and Effects*. World Bank Policy Research Working Paper No. 8607. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3264447>
- Council on Foreign Relations (n.d.). *China's Digital Silk Road Initiative: A Transformative Approach to Technology Financing or a Danger to Freedoms?*. Dostupné z: <https://www.cfr.org/china-digital-silk-road/>
- CPC. (2011, September 6). *China's White Paper of Peaceful Development*. Dostupné z: <http://za.china-embassy.gov.cn/eng/zt/WP2011/>
- Culver, C. (2021). Chinese investment and corruption in Africa. *Journal of Chinese Economic and Business Studies*, 19(2), 119-145. doi.org/10.1080/14765284.2021.1925822
- Dai, B. (2010, December 13.). *Stick to the path of peaceful development*. China.org. Dostupné z: http://www.china.org.cn/opinion/2010-12/13/content_21529346.htm
- Doces, J. A. (2010). *The Dynamics of Democracy and Direct Investment: An Empirical Analysis*. *Polity*, 42(3), 329-351. <https://doi.org/10.1057/pol.2010.1>
- Dollar, D. (2019). *Understanding China's Belt and Road infrastructure projects in Africa*. Brookings. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/articles/understanding-chinas-belt-and-road-infrastructure-projects-in-africa/>

Dreger, C., Schüler-Zhou, Y., & Schüller, M. (2017). Determinants of Chinese direct investments in the European Union. *Applied Economics*, 49(42), 4231-4240. doi.org/10.1080/00036846.2017.1279269

Duša, A. (2024). *QCA with R - A Comprehensive Resource*. Dostupné z: <https://bookdown.org/dusadrian/QCAbook/>

EBRD. (n.d.). *Belt and Road Initiative (BRI)*. European Bank for Reconstruction and Development. Dostupné z: <https://www.ebrd.com/what-we-do/belt-and-road/overview.htmlr>

EUR-Lex. (1993). *Pristupové kritéria (kodanské kritéria)*. Európska únia. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=LEGISSUM:accession_criteria_copenhague

European Commission. (2013). *Overview - Instrument for Pre-accession Assistance*. European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations (DG NEAR). Dostupné z: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/overview-instrument-pre-accession-assistance_en

European Commission. (2020). *European Structural and Investment Funds (ESIF) 2014-2020*. Cohesion open data platform. Dostupné z: https://cohesiondata.ec.europa.eu/cohesion_overview/14-20

Ferdinand, P. (2016, Jún 20). *Westward ho-the China dream and 'one belt, one road': Chinese foreign policy under Xi Jinping*. *International Affairs*, 92(4), 941–957. doi.org/10.1111/1468-2346.12660

Freedom House. (2015–2020). *Nations in transit*. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/reports/nations-transit/nations-transit-methodology>

Gong, X. (2018). The Belt & Road Initiative and China's influence in Southeast Asia. *The Pacific Review*, 32(4), 635-665. <https://doi.org/10.1080/09512748.2018.1513950>

Greilinger, G. (2023). *China's Growing Foothold in Hungary: Deepening Sino-Hungarian ties may pose further challenges to EU unity on China*. *The Diplomat*. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2023/02/chinas-growing-foothold-in-hungary/>

- Haar, M. de. (2013). *The relationship between the diplomatic network and the outward foreign direct investments* (Bakalárska práca). Business Economics. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/2105/14456>
- Himmer, M., & Rod, Z. (2022). Chinese debt trap diplomacy: reality or myth? *Journal of the Indian Ocean Region*, 18(3), 250-272. <https://doi.org/10.1080/19480881.2023.2195280>
- Hoh, A. (2019). China's Belt and Road Initiative in Central Asia and the Middle East. *Digest of Middle East Studies*, 28(2), 241-276. <https://doi.org/10.1111/dome.12191>
- Huiyun, F. (2007). *Chinese Strategic Culture and Foreign Policy Decision-making: Confucianism, Leadership and War*. Routledge.
- Iida, M. (2020). *Xi Jinping's diplomacy and the rise of his political authority*. *Journal of Contemporary East Asia Studies*, 9(2), 127–143. doi.org/10.1080/24761028.2020.1843217
- Iloie, R. E. (2015). Connections between FDI, Corruption Index and Country Risk Assessments in Central and Eastern Europe. *Procedia Economics and Finance*, 32, 626-633. [doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01442-2](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01442-2)
- IMF. (2024). *Central Government Debt, Percent of GDP*. Dostupné z: https://www.imf.org/external/datamapper/CG_DEBT_GDP@GDD/CHN/FRA/DEU/ITA/JPN/GBR/USA
- Jacobs, S. K. (2023). *Chinese strategic interests in European ports*. European Parliamentary Research Service. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA\(2023\)739367](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA(2023)739367)
- Kandilarov, E. (2023). *Bulgaria-China Relations in the Context of the Changing World – Challenges and Opportunities*. China-CEE Institute. Dostupné z: https://china-cee.eu/working_papers/bulgaria-china-relations-in-the-context-of-the-changing-world-challenges-and-opportunities/
- Karakatsani, E. (November, 2023). *Greece external relations briefing: Greek-Chinese relations: the meeting of the Greek PM with the President of China*. China-CEE Institute - weekly briefing, 67(4). Dostupné z:

<https://china-cee.eu/2023/12/17/greece-external-relations-briefing-greek-chinese-relations-the-meeting-of-the-greek-pm-with-the-president-of-china/>

Karášková, I., Matura, T., Šimalčík, M. & Turcsányi R. (2018). *Central Europe for Sale: The Politics of China's Influence - Chinese Presence in Hungary > A Rather Close Partnership*. AMO.cz (policy paper), 19-27. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/326701144_Central_Europe_for_Sale_The_Politics_of_China's_Influence/citation/download

Kaufmann, D., Kraay, A. (2010–2020). *Worldwide Governance Indicators*. 2023 Update. Dostupné z: <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>

Kironská, K., & Turcsányi, R. (2020). *Supervelmoc? Všetko čo potrebujete vedieť o súčasnej Číne*. (Prvá ed.). Hadart publishing s.r.o..

Kodila-Tedika, O., & Khalifa, S. (2023). *Official visits and foreign direct investment*. *The Journal of International Trade & Economic Development*, 33(2), 316-342. <https://doi.org/10.1080/09638199.2023.2175592>

Le Corre, P. (2019). *On China's Expanding Influence in Europe and Eurasia*. Carnegie Endowment for International Peace. Dostupné z: <https://carnegieendowment.org/2019/05/09/on-china-s-expanding-influence-in-europe-and-eurasia-pub-79094>

Liu, H. Y., Tang, Y. K., Chen, X. L., & Poznanska, J. (2017). The Determinants of Chinese Outward FDI in Countries Along “One Belt One Road.” *Emerging Markets Finance and Trade*, 53(6), 1374-1387. doi.org/10.1080/1540496X.2017.1295843

Macmillan, A. (2008, Marec 20). *Strategic culture and national ways in warfare: The british case*. *The RUSI Journal*, 33-38. doi.org/10.1080/03071849508445954

Matura, T., Szunomár, Á., Andrijauskas, K., Bērziņa-Cerenkova, U. A., Brînză, A., Filipova, R., Karášková, I., Karindi, L., Krstinovska, A., Liperi, O., McCaleb, A., Pejič, N., Raditya-Ležaić, A., Turcsányi, R., & Vladislavljev, S. (2021). *Chinese Investment in Central and Eastern Europe Data Set*. Central and Eastern European Center for Asian Studies, Budapest. Dostupné z: <https://www.china-cee-investment.org>

- Nedopil, C.(2023). *Countries of the Belt and Road Initiative*. Green Finance & Development Center. FISF Fudan University. Dostupné z: www.greenfdc.org
- Nurdun, R. (2023). *The Impact of “China-Central and Eastern Europe Cooperation” and “Belt and Road Initiative” on Sino-Albanian Relations*. Gazi Akademik Bakış, 17(33), 61-73. Dostupné z: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1205247>
- Oana, I. -E., Schneider, C. Q., & Thomann, E. (2021). *Qualitative Comparative Analysis Using R*. Cambridge University Press. doi.org/10.1017/9781009006781
- Peters, M. A. (2017). *The Chinese Dream: Xi Jinping thought on Socialism with Chinese characteristics for a new era*. Educational Philosophy and Theory, 49(14), 1299-1304. doi.org/10.1080/00131857.2017.1407578
- Pradhan, R. (2018). The Rise of China in Central Asia: The New Silk Road Diplomacy. Fudan Journal of the Humanities and Social Sciences, 11(1), 9-29. <https://doi.org/10.1007/s40647-017-0210-y>
- PRS Group (n.d.). *The International Country Risk Guide (ICRG)*. PRS Group. Dostupné z: <https://www.prsgroup.com/explore-our-products/icrg/>
- Ragin, C. C. (1987). *The Comparative Method: Moving Beyond Qualitative and Quantitative Strategies*. The Regents of the University of California.
- Ragin, C. C. (2008). *Redesigning Social Inquiry: Fuzzy Sets and Beyond*. University of Chicago Press.
- Risberg, P. (2019). *The Give-and-Take of BRI in Africa*. Reconnecting Asia. Dostupné z: <https://reconasia.csis.org/give-and-take-bri-africa/>
- Šebok, F. (2021, April). *Sino-Czech Honeymoon, Five Years On*. AMO - China Observers in Central and Eastern Europe. Dostupné z: <https://chinaobservers.eu/about/>
- Serahuddin, U., & Hamadeh, N. (2020). *New World Bank country classifications by income level: 2020-2021*. World Bank Blogs. Dostupné z: <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-world-bank-country-classifications-income-level-2020-2021>
- Sielker, F., & Kaufmann, E. (2020). The influence of the Belt and Road Initiative in Europe. Regional Studies, Regional Science, 7(1), 288-291. <https://doi.org/10.1080/21681376.2020.1790411>

- Sinopsis. (2020, December 9). *Čínský sen*. Sinopsis. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/sinopsis/cinsky-sen/>
- Sinopsis. (2021, Február 19). *14+1*. Sinopsis. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/sinopsis/16-1/>
- Song, W. (Ed.). (2017). *China's Relations with Central and Eastern Europe: From "Old Comrades" to New Partners*. New York: Routledge. Dostupné z: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315226644-11/sino-romanian-relations-new-world-order-1-iulia-monica-oehler-sincai-liu-minru>
- Suisheng, Z. (2012, December 8). *Hu Jintao's Foreign Policy Legacy*. E-International Relations. Dostupné z: https://www.e-ir.info/2012/12/08/hu-jintaos-foreign-policy-legacy/#google_vignette
- Tawiah, V., Kebede, J., & Kyiu, A. (2022). Corruption, Chinese Investment, and Trade: Evidence from Africa. *Journal of Emerging Market Finance*, 21(2), 123-151. doi.org/10.1177/09726527221073981
- TCI. (2012–2020). *Corruption Perception Index*. Dostupné z: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>
- Utesch-Xiong, F., & Kambhampati, U. S. (2022). Determinants of Chinese Foreign Direct Investment in Africa. *Journal of African Business*, 23(4), 833-850. doi.org/10.1080/15228916.2021.1954446
- Vanlaer, W., Picarelli, M., & Marneffe, W. (2021). *Debt and Private Investment: Does the EU Suffer from a Debt Overhang?*. *Open Econ Rev.*, 32(4), 789–820. doi.10.1007/s11079-021-09621-x
- Vuksanovic, V. (2021). *The Dragon Lands in Belgrade: The drivers of Sino-Serbian Partnership*. LSE IDEAS Strategic Updates. LSE Ideas, London, UK. Dostupné z: <https://eprints.lse.ac.uk/114504/>
- Wang, Y. (n.d.). *Study and Implement Xi Jinping Thought on Diplomacy Conscientiously and Forge Ahead on a Momentous Journey of China's Diplomacy in the New Era*. Chinese People's Institute of Foreign Affairs. Dostupné z: <https://www.cpifa.org/en/cms/book/352>

- WITS. (2024). *China Export Partner Share by country and region in percentage 2010-2020*. World Bank. Dostupné z: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CHN/StartYear/2010/EndYear/2020/TradeFlow/Export/Partner/ALL/Indicator/XPRT-PRTNR-SHR#>
- World Bank. (2024). *GDP (Current US\$)*. Získané Január 6, 2024. Dostupné z <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>
- Xi, J. (2013, September 13). *President Xi Jinping Delivers Important Speech and Proposes to Build a Silk Road Economic Belt with Central Asian Countries*. Consulate-General of The People's Republic of China in Toronto. Dostupné z: http://toronto.china-consulate.gov.cn/eng/zgxw/201309/t20130913_7095490.htm
- Yuan, M., & Overbeek, H. (2015). *Chinese foreign direct investment in the European Union: explaining changing patterns*. *Global Affairs*, 1(4-5), 441-454. doi.org/10.1080/23340460.2015.1113796
- Yuan, S., Chen, H., & Zhang, W. (2021). Impact of corruption on Chinese investment in African countries. *Chinese Management Studies*, 16(4), 904-923. doi.org/10.1108/CMS-12-2020-0576
- Zhan, X. J., et al. (2016). *The World Investment Report*. United Nations Conference on Trade and Development. Dostupné z: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2016>
- Zhang, J., Jiang, J. and Zhou, C. (2014). *Diplomacy and investment – the case of China*. *International Journal of Emerging Markets*, 9(2), 216-235. <https://doi.org/10.1108/IJoEM-09-2012-0104>
- Zhong, Y. (2016). *The importance of the Malacca Dilemma in the Belt and Road Initiative*. *Journal of policy science*, 10, 85-109. Dostupné z: https://core.ac.uk/display/60551684?utm_source=pdf&utm_medium=banner&utm_campaign=pdf-decoration-v1

ABSTRAKT

Aj napriek tomu, že viacero prác sa venovalo fenoménu čínskych investícií pod záštitou iniciatívy Pásu a Cesty, tak minimálne množstvo z nich sa ich snažilo analyzovať pomocou kvalitatívneho prístupu a tak docieľiť komplexnejšie výsledky. Publikácie na túto tému sa nie vždy zhodujú v tom, čo sú hlavné hnacie sily Číny v ekonomickom angažovaní sa celkovo vo svete a ani v Európe, či konkrétne v Strednej a Východnej Európe. Z tohto dôvodu si táto práca dáva za cieľ skúmať determinanty čínskej ekonomickej aktivity v Strednej a Východnej Európe pomocou kvalitatívnej komparatívnej analýzy (QCA). Pomocou testu nutných a dostatočných podmienok a ich kombinácií bolo zistené, že vysoká kvalita regulácií a vládnutia slúži ako odpudivý faktor pre čínsku ekonomickú aktivitu. Zároveň politické faktory ako je vysoká korupcia, nízka úroveň demokracie, vysoký počet diplomatických stykov a nízka kvalita regulácií a vládnutia spolu s ekonomickým faktorom nízkeho štátneho dlhu tvoria dostatočné podmienky pre vyššiu mieru ekonomickej aktivity Číny v Strednej a Východnej Európe.

Kľúčové slová: Čína, CEE, Iniciatíva Pásu a Cesty, ekonomická aktivita, QCA, mlhavé množiny

ABSTRACT

Although a number of papers have addressed the phenomenon of Chinese investment under the auspices of the Belt and Road Initiative, a minimal number of them have sought to analyse it using a qualitative approach and thus achieve more comprehensive results. Publications on the subject do not always agree on key drivers of China's economic engagement in the world in general, nor in Europe, or in Central and Eastern Europe in particular. For this reason, this thesis aims to explore the determinants of Chinese economic activity in Central and Eastern Europe using qualitative comparative analysis (QCA). Using the necessary and sufficient conditions test and their combinations, it was found that high quality of regulations and governance serve as a disincentive for Chinese economic activity. At the same time, political factors such as high corruption, low level of democracy, high number of diplomatic relations, and low quality of regulations and governance, together with the economic factor of low national debt, constitute sufficient conditions for higher levels of Chinese economic activity in CEE.

Keywords: China, CEE, Belt and Road Initiative, economic activity, QCA, fuzzy set